National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library Bibliothèque Nationale JAN 17 1980 NEWS SECTION

B10 3 1 c 1 4 1

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

EESTI 80

Nr. 3 (2638) XXIX aastakäik — Neljapäeval, 10. jaanuaril 1980 — Thursday, January 10, 1980 — Üksiknumbri hind 45 centi

Valitsuse esindajad ei lähe Tallinna

Välisminister Flora MacDonald arutas Torontos Euroopa Ikestatud Rahvaste esindajatega Kanada vahekordi N. Liiduga

Kanada välisminister Flora MacDonald kinnitas möödunud esmaspäeval Torontos Royal York hotellis toimunud ligemale kolm tundi kestnud diskussiooni õhtu kestel, et Kanada konservatiivide valitsus ei saada Tallinna 1980. aasta olümpiamängude purjetamisvõistlustele ühtegi ametlikku esindajat, kuna seda võidakse tõlgendada tunnustuse andmisena N. Liidu okupatsioonile Balti riikides. Diskussiooniõhtu korraldajaks oli Ikestatud Euroopa Rahvaste Kanada Komitee, mille koosseisu kuuluvad seitsme rahvusgrupi — ungari, tshehhi, eesti, läti, leedu, poola ja ukraina — esindajad. Koosolekul toimunud läbirääkimisel tõstis läti rahvusgrupi ja Balti Liidu esimees T. Kronbergs üles ka Balti konsulitele Kanadas täieliku tunnustuse andmise ja nende diplomaatiliste esindajate nimekirja võtmise küsimuse.

Diskussiooniõhtu, millest võttis osa ligemale 50 ikestatud rahvaste keskorganisatsioonide esindajat ja toimetajat, avas Läti Föderatsioon Kanadas abiesimees dr. L. Lukss, kes tervitas välisminister Flora MacDonaldi, kelle saatjaks diskussiooniõhtul oli kaubandusminister Michael Wilson.

Dr. Lukss esines ühtlasi pikema sissejuhatava sõnavõtuga, milles ta kiitvalt esile tõstis välisminister Flora MacDonaldi seisukohti inimõiguste kaitsmise küsimustes

ja esitas terve rea Ikestatud Euroopa Rahvaste Komitee soovi-avaldusi Kanada valitsusele. Soovi-avaldustes taotletakse Balti aukonsulite paigutamist diplomaatiliste esindajate ametlikku nimekirja, perekondade ühendamist läbi raudeesriide, tähelepanu juhtimist N. Liidu uuele kodakondsuse seadusele ning soovitatakse n.n. teaduslike, tehnoloogiliste, majanduslike ja kultuuriliste delegatsioonide vahetamist raudeesriidetaguste riikidega viia õiglasemale alusele. Komitee kiidab heaks ka Kanada konservatiivide valitsuse sammud Kanada panuse tõhustamiseks NATO-s.

Välisminister Flora MacDonald oma sõnavõtus puudutas esmajoones Afganistani sündmustega seoses tekkinud rahvusvahelist kriisi ning mainis,

et N. Liidul on ilmselt selles piirkonnas teoksil kaugeleulatuvad plaanid ja kavatsused, millede teostamisega tahetakse N. Liidule kindlustada Araabia õlialli-kaid.

Minister mainis, et Kanada ei anna oma tunnustust Afganistani nukuvalitsusele ning välisministeeriumile on tehtud korraldus võtta üksikasjalise analüüsimise alla kõik Kanada suhted N. Liiduga. Minister andis ülevaate ka oma osavõtust hiljuti Brüsselis toimunud NATO ministrite konverentsist, kus Kanada esindajad pooldasid NATO riikide relvastuse tugevdamist. Brüsselis juhtis minister MacDonald tähelepanu ka eelolevale Madriidi konverentsile, kus tulevad arutusele inimõiguste ja rahvaste enesemääramise õiguse küsimused. Flora MacDonald mainis, et see konverents on niivõrd tähtis, et sellest peaksid osa võtma kõigi lepinguosaliste riikide välisministrid, kes peaksid kogu konverentsi kestel Madriidi jääma.

Edasi mainis kõneleja, et Kanada välispoliitika tuleb parlamendi väliskomisjonis revideerimisele ning kavas on moodustada eriline alamkomisjon Madriidi küsimuste läbitöötamiseks.

Nõupidamisel juhtisid rahvusgruppide esindajad ministri tähelepanu mitmetele Kanadas esinevatele probleemidele ja väärnähetele. Kõne alla tuli ka olümpiamängudest loobumise küsimus, millele

(Järg lk. 4)

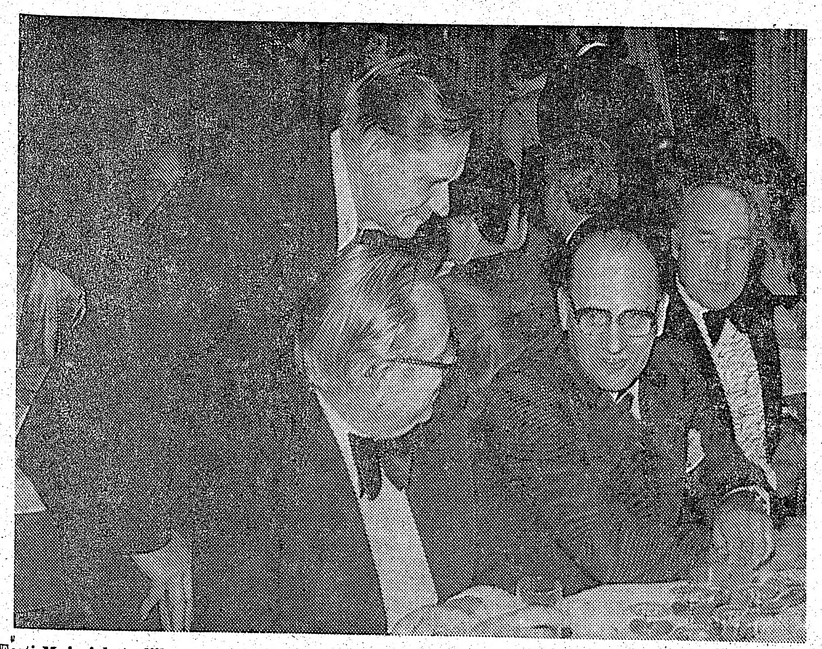

Eesti Maja juhatusliikmeid uueaasta vastuvõtu balli ajal korraldamisega seotud küsimusi arutlemas. Pildil istuvad (vasakult) esimees N. Valge, A. Sagur ja O. Piil, seisab J. Roand. Foto: Vaba Eestlane

Liit vene edasitungi pidurdamiseks

Lääne tööstusriikide koostöö Araabia õliriikidega

NEW YORK — N. Liit kasutas möödunud esmaspäeval 113-nendat korda Liitunud Rahvaste Julgeolekunõukogus oma veto õigust ja lükkas tagasi esitatud resolutsiooni, mis nõuab kõigi välisriikide sõjavägede väljaviimist Afganistanist. N. Liiduga ühines resolutsioonile vastu hääletamisel ainult Idatamine maailmaorganisatsiooni üldkoosolekule, kus venelastel ei ole keelustamise õigust.

Ühendriikide president Carter tegi teatavaks, et Ühendriigid ühinevad teiste läänemaailma tööstusriikidega ja Kesk-Ida õliriikidega Pakistani relvastamiseks, et kaitsta maailma suuremaid õliallikaid ning takistada nende langemist venelaste valdusesse.

President Carter andis jutuajamise televisiooni saatejaamale NBC-le, milles ta mainis, et venelased taotlevad tõenäoliselt kontrolli saavutamist Pärsia lahe üle,

mille kaudu tanklaevad transporteerivad õli läänemaailmale.

N. Liidu kavatsused õliallikate üle kontrolli saamiseks on seda rohkem põhjendatud, et nõukogude kättesaadavad õlivarud vähenevad kiiresti ja viie aasta pärast on N. Liit ise sunnitud hakkama õli importeerima.

Vene allikatest saadud andmetel ähvardab Moskva Pakistani vastu tarvitusele võtta erakordselt ranged abinõud kui Ühendriigid oma senisest rangest hoiakust ei tagane. Vene diplomaadid mainivad, et üks asi on ähvardada ja rääkida raskeid sõnu ja teine asi on tegutseda ja jõuliste aktsioonidega oma huvisid kaitsta.

Kuna vastutustundetud USA poliitikud kasutavad president Carteri otsuse teravilja väljaveo pidurdamiseks N. Liitu oma huvides ja ässitavad farmerid üles presidendi vastu,

siis on Carter teatanud, et farmeritel ei pruugi muretseda oma sissetulekute vähenemise pärast kuna valitsus võtab tarvitusele erakorralised abinõud farmeritele majandusliku toetuse andmiseks ja teravilja üles ostmiseks.

Afganistanist saadud andmetel kontrollib N. Liidu punaarmee nüüd Afganistanis kõiki suuremaid linnu ja keskusi, kuid kommunismivastased partisanid jatkavad vaatamata suurtele kaotustele oma võitlust hambuni relvastatud venelaste vastu.

Washington suurendab survet

Vene konsulaat New Yorgis ja USA konsulaat Kiievis likvideerimisele

WASHINGTON — Ühendriikide valitsus on otsustanud laiendada oma poliitilisi tasumisaktsioone N. Liidu vastu seoses vene punaarmee okupatsioonivägede sissetungimisega Afganistani. Nii piirab USA valitsus venelastele eelisõiguseid Ühendriikide vetes kalastamisel, vähendab nõukogude lennuühingu Aerofloti lendude arvu Ameerika mandrile ning piirab mõlemate maade konsulaaresinduste arvu.

President Carteri otsuse kohaselt sulgeb USA oma konsulaaresinduse Ukraina pealinnas Kiievis ning samal ajal tehakse venelastele korraldus viia koju oma konsulaat New Yorgist.

Ühendriikide ranniku kalastamisvete kontrollimiseks saadeti Alaska vetesse senisele valvelaevastikule täienduseks kolm uut valvelaeva.

Samal ajal tõstis Ühendriikide dokitööliste juhtkond üles küsimuse kõigi nende laevade boikoteerimiseks, mis transporteerivad vene kaupasid.

Pekingist saabunud andmetel arenevad USA kaitseminister Browni ja Hiina juhtkonna vahelised läbirääkimised Hiina relvastuse moderniseerimiseks Ühendriikide abil edukalt

ja hiinlased suhtuvad soojalt abipakkumise võimalustesse.

NEEME JÄRVI

Neeme Järvi koos perekonnaga Viini

STOKHOLM — Nüüd on selgunud, et teated dirigent Neeme Järvi jõudmisest detsembrikuu lõpul emigrandina Viini olid enneaegsed. „Vaba Eestlasele" saabunud andmeil telefoneeris Neeme Järvi mõned päevad tagasi Tallinnast Stokholmi ühele tuttavale, et ta lahkub Tallinnast rongil neljapäeval, 10. jaanuaril ning sõidab koos perekonnaga Valge-Venemaal asuvasse raudtee sõlmpunkti Bresti, kust teekond jatkub raudteel Viini.

Tallinnast on saabunud ka andmeid, et helilooja Arvo Pärt on saanud viisa Eestist lahkumiseks kuid tema väljasõiduaja kohta puuduvad andmed.

Poolkülmunud „jõululaps"

LONGVIEW, Texas — Paaripäevane imik leiti lamamas ühes Nativity kiriku sõimes peaaegu külmumistemperatuuri juures. Laps ristiti kohe Timothy Christmas'iks, kuna lapsega oli kaasas paberileht kui oli kirjutatud: „Ma olen Timothy — palun hoolitsege minu eest."

LÄTI MAJAS, 491 College St. 13. jaan. kell 5 õ.

BALTI NAISTE ÕHTU

Kavas: loeng koraalilaulust eesti kirikus — Dr. R. Toi, lätlased tutvustavad rahvuse omapära, leedulastelt film merevaigust. Suupisted ja kohvi!

ESTONIA ORKESTRI

AASTAPÄEVA PIDU

laup., 19. jaan 1980 kell 7 õ. Eesti Majas

VANATANTS ★ BAAR ★ EINELAUD ★ LOTERII ★ TANTS

Pääsmed saadaval orkestri liikmeilt ja kohapeal.
Laudade ettetellimine tel. 244-4750

Pühapäeval, 20. jaanuaril, 1980, kell 4.00 p.l.

„ESTONIA" SEGAKOORI KONTSERT

Kaastegevad: Reet, Rosemarie ja Ellen Lindau
Ilo Maimets ja Hanno Bohl (kandleil rahvaviise)
naiskoor, kammerkoor ja segakoor, juhatab ROMAN TOI

Konservatooriumi kontsertsaalis, 273 Bloor Street West

Piletid saadaval Eesti Abistamiskomitee kaupluses, koori liikmeilt ja uksel.
$5.00, $4.00 (pens.), $3.00 (õp.)

Eesti Kontsert Büroo

T.E.V.Ü. 27. AASTAPÄEVA

PIDU

laup., 26. jaan. 1980 algusega kell 7 õ. Toronto Eesti Maja suures saalis

AVASÕNA ⊙ KULDMÄRKIDE VÄLJAANDMINE
ETTEKANDED ⊙ LOTERII ⊙ TANTS ⊙ EINELAUD ⊙ BAAR
G. ILTALI ORKESTER

Pääsmed $7.— Laudade ettetellimine: A. Kala 487-2955, Ü. Tamre 491-7998

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1980. aastaks!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „Vaba Eestlast"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $35.—, poolaastas $19.50 ja veerandaastas $10.50, kiripostiga aastas $56.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—. Kiripostiga USA-s: aastas $61.—, poolaastas $32.50 ja veerandaastas $17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $72.—, poolaastas $36.— ja veerandaastas $19.—.

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 45 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

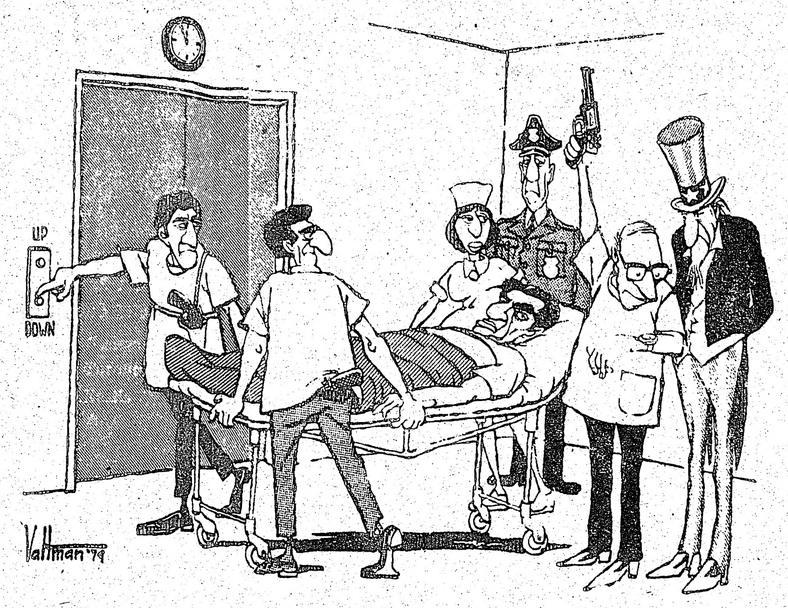

Kanada vajaks inimõiguste uurimiste komisjoni

Austraalia parlament on jõudnud väga kaugele inimõiguste rikkumise uurimisel

Kanada parlamendi juures puudub ametlik komitee Nõuk. Liidus toimuvate inimõiguste rikkumiste jälgimiseks ja kindlaks tegemiseks. Sellise organi järele on olnud pidev vajadus, eriti aga Helsingi konverentsi idee tekkimisest alates. Mõte on leidnud toetamist mitmete senaatorite ja rahvasaadikute poolt kuid on puudunud küllaldane huvi selle rakendamiseks. Komitee vajadust on pidevalt rõhutanud ka ikestatud rahvaste esindajad ja on töötanud selles suunas. Järjekordselt on see akuutseks kujunenud eeloleva Madriidi konverentsile ettevalmistamise puhul.

Hiljuti parlamendliku umbusalduse ohvriks langenud Joe Clark'i valitsuse seisukohad jäid selle lühikese valitsemisaja tõttu lähemalt selgitamata. Konservatiivide valitsus äratas siiski aga mõnesuguseid lootusi pärast seda kui välisminister Flora McDonald oli mitmes välispoliitilises kõnes hukkamõistnud inimõiguste rikkumisi teravamalt kui tema eelkäijad.

Komitee küsimuses on aga Austraalia parlament jõudnud kaugemale ette ja jääb vaid loota, et antud eeküju on nakkav ja aluseks samasugusteks sammudeks Kanadas.

Hiljuti Austraalias lõppenud parlamentlik uurimine inimõiguste-rikkumise kohta Nõuk. Liidus äratas ülemaailmset tähelepanu.

Parlamendi allkomitee, mis koosnes välis- ja kaitsekomiteede liikmetest, senaator Wheeldoni eesistumisel, kuulas ära enam kui kolmekümne tunnistaja seletused. Osa küsitlemisi toimus avalikult kuid osa korraldati mitmesugustel põhjustel kinniste uste taga.

Allkomitee töötas 1977. a. septembris vastu võetud juhtnööride alusel. Asetleidnud uurimine oli esmakordne ja omataoline mis Läänes on parlamendi algatusel läbiviidud ja mis selletõttu äratas tõsist tähelepanu ning huvi nii Lääne-Euroopas kui ka Ühendriikides.

Komitee uurimismaterjalid, mis peamiselt koosnevad tunnistajate seletustest, ulatuvad 1050 leheküljeni. Siia juurde ei ole lisatud kinnistel ülekuulamistel kogutud seletused, mis arvatakse oma alla võtvat samapalju rearuumi.

Tunnistajaid oli saabunud Austraaliasse mitmetest ülemeremaadest. Nendelt kogutud andmed sisaldavad üksikasjalikku informatsiooni nõuk. võimude poolt toimepandud tagakiusamiste, arreteerimiste ja brutaalse kohtlemise kohta nõukogude vanglates, sünnitöö laagrites ning psühhiaatrilistes haiglates.

Juurdlus on olnud selle algusest peale pinnaks silma nõukogude võimudele. Komitee tegevuse kohta on N. Liidu saatkonna poolt esinetud mitmel korral protestidega. Samuti on selle tegevus leidnud teravat kommenteerimist nõukogude teadeteagentuuride bülletäänides.

Tunnistajate hulgas on olnud intellektuaale ja usulisi juhte. Need on olnud pärit kas Nõukogude Liidust või selle poolt okupeeritud riikidest ja aladelt.

Enamus on isiklikult kannatanud vaadete erinevuse tõttu valitsus- võimudega ja kommunistliku doktriiniga.

Arvatakse, et komitee aruandest ollakse iseäranis huvitatud Washingtonis, kuna president Carter on süüdistanud Nõukogude Liitu inimõiguste rikkumises nii N. Liidus endas kui ka selle poolt okupeeritud aladel. Carter olevat isegi kaalunud Moskva mõjutamiseks majanduslike sanktsioonide rakendamist.

N. Liit peab Austraalia parlamentlikku uurimist tema siseasjadesse segamiseks.

Rahvaesindusliku komitee tööl on kahtlemata rohkem tähtsust ja kaalu kui mõne eraorganisatsiooni algatusel, nagu Sahharovi komisjoni j.t. poolt korraldatud uurimistulemustel.

Eesti Keskorganisatsioonidele on sellega antud mõjuv relv ja neile jääb vaid ülesandeks kirjastatud andmeid ja materjale kui ka nende saamise käiku ja tingimusi tutvustada parlamendi liikmeile ja inimõiguste eest võitlevatele organisatsioonidele.

Ka igale üksikule kesknõukogu liikmele pakub see materjal võimalust individuaalse vabadusvõitlusliku töö edukaks jätkamiseks.

L. KOOBAS

Maailmamajanduse konjunktuur halveneb

STOKHOLM (EPL) — Aastavahetusel majanduslikult ja poliitiliselt ebastabiilses õhkkonnas, pöördus Stokholmis ilmuv „Eesti Päevaleht" informatsiooniks majandusteadlase Rudolf Jalaka poole. Küsimusele, milline on teadlase prognoos 1980-nda aasta kohta, ütles ta, et maailmamajandus on olnud kaunis tugev paar aastat, kuid nüüd näib, et konjunktuur on hakanud halvenema. See algab Ameerika Ühendriikides, kus esimesed tundemärgid on juba näha. Euroopas toimub see areng pisut hiljem. L.-Saksamaa, Norra ja Jaapan on veel väga heas olukorras, aga pikapeale järgnevad needki üldisele arengule.

R. Jalakas mainib, et konjunktuur kõigub pidevalt umbes viieaastaste perioodide kaupa. Madalkonjunktuuri aeg on niiöelda käes.

Täpsustades küsimust otse Rootsi kohta, ütleb ta, et Rootsi majandusel on praegu hea hoog sees ja tõenäoliselt on selle olukord ka 1980-ndal aastal rahuldav. Rootsi majanduslik tõus algas kaks-ja-pool aastat hiljem kui teistes maades. Rootsi tõstis oma palku liiga palju, liiga kallid kaubad polnud müüdavad.

Rootsi sai üldise majandusliku tõusuga kaasa minna alles siis, kui see seik oli parandatud devalveerimisega.

R. Jalakas arvab siiski, et konjunktuuri langus tuleb Rootsile liiga vara. Rootsi tööstus pole jõudnud endale niiöelda rasvakihti koguda, et edukalt madalkonjunktuurile vastu panna. Ettevõtted on finantsiliselt nõrgad, need finantsid langesid 1977. a. väga madalale ja pole nüüd veelgi tõusnud tavalisele madalkonjunktuuri tasemele. Pärast sõda pole Rootsi tööstus kunagi läinud madalkonjunktuurile vastu nii halbade eeldustega.

Iseloomustades Rootsi riigi majanduse olukorda, ütleb R. Jalakas, et Rootsi riigimajandus on pankrotis. Eelarve puudujääk on aastas 50—60 miljardi krooni (ca 20 miljardi dollarit). Kodanlik valitsus oli väga allergiline tööpuuduse vastu ja selle ärahoidmine läks riigile väga kalliks. Valitsus ei teostanud ka vajalikku devalveerimist, oodates sellega liiga kaua. Väga heal aastal 1979 maksti tööstustele 13 miljardi Rootsi krooni toetust! Ka Rootsi välisbilanss on nõrk, puudujääk 10—15 miljardit krooni.

Puudutades Rootsi välisvõlga, märgib R. Jalakas, et see on ikka veel üsna väike võrreldes Norraga. Muidugi laenab Norra selleks, et õli toota, Rootsi laenab selleks, et õli osta.

Rootsi võlg on umbes viiendik Soome või Taani võlast.

Nii on Rootsi finantsiliselt veel küllalt tugev.

Üheks küsimuseks on, kuidas on tööstuse ja avaliku sektori suhted? Siin vastab R. Jalakas, et lühikese aja jooksul on 30.000 töölist siirdunud avaliku sektori teenistusse. Rootsi välisbilansile on see väga kahjulik. Eksport langeb, mille tõttu välisbilanss on katastroofiliselt halvenenud. Madalkonjunktuuri tulles peaks kiiresti devalveerima, mis tähendab inflatsiooni tõusu 13—15%-le.

R. Jalakas usub siiski, et Rootsi tööstuse aktsiad tõusevad endisele tasemele. Eelmine kriis umbes 1930-ndal aastal lõi Rootsi aktsiaturu rööpast välja kahekskümneks aastaks. Kriis 1974—76 oli umbes pool eelmisest kriisist. Uus hooaeg võiks tulla umbes kümne aasta pärast.

Lõpuks küsib vestleja Arvo Mägi, kas dollar võiks tõusta endisele tasemele?

R. Jalakas ei usu, et dollar tõuseks endisele tasemele, aga umbes aasta pärast on see tõenäoliselt kõrgem kui praegu, kuna dollar on praegu ilmselt liiga alla hinnatud.

Ja kuna Rootsis on aktuaalseks tuumaenergia kasutamise poolt või vastu küsimus, siis ütleb ta, et tuumajõudu on toodetud üle 15 aasta ja seni pole üski inimene selle tõttu surma saanud. Samal ajal saavad tuhanded surma lennukite ja autode läbi.

Suur mäng Afganistanis

Läänemaailma riigimehed, poliitikud ja poliitilised vaatlejad seisavad suure mõistatuse ees: Millest on see tingitud, et N. Liit riskis Afganistani okupeerimisega ohustada oma koostöölisi vahekordi läänerriikidega ja asuda uuesti külma sõja teele? Mis on kogu Afganistani vallutamisoperatsiooni õige tagapõhi ja miks riskeerivad venelased rikkuda selle seiklusega oma seniseid häid vahekordi kolmanda maailma riikidega? Ja lõpuks — kas ei kujune Afganistani partisanidega sõdimine raskel maastikul venelastele sama ohtlikuks nagu Ühendriikidele kujunesid võitlused Vietnamis, mis lõppesid ameeriklaste taandumisega ja võidu loovutamisega kommunistidele?

Näib, et teooriaid ja eriarvamisi N. Liidu järjekordse vallutamisoperatsiooni hindamisel on mitmesuguseid ja need on üksteisest sageli väga erinevad ja suurelt lahkuminevad. On neid kommentaatoreid ja välispoliitiliste vaatlejatena hinnatud mehi, kes ütlevad, et siin on lihtsalt tegemist venelaste ettevaatusoperatsiooniga oma piiride ja oma julgeoleku kaitseks. Mainitakse, et venelased teevad Afganistani enne „vaikseks" kui sealsed mässumeeleolud ja vastupanuliikumise ideed jõuaksid N. Liidu lõunaosades elavate muhamediusulistе juurde. On aga ka neid, kes kinnitavad, et Afganistani vallutamine ja N. Liidu ülemvõimu alla painutamine on Kremlile prestiižhiüsimuseks, kuna oli selge, et afganistanlased ei talunud nelle kohalike kommunistide poolt venelaste abil ja toetusel pealesurutud kommunistlikku riigikorda ja ähvardasid selle kukutada. Kommunistlikku rezhiimi oli võimeline päästma ainult N. Liidu punaarmee ning sellele anti Kremlist käsk üle piiri tungida.

Kuid on ka neid kainema pilguga vaatlejaid, kellede teooriate kohaselt Afganistani vallutamine kujutab endast ühte sammu edasi N. Liidu maailmavallutamisplaanide teostamisel. Sealjuures on sellel operatsioonil veel erakordne tähtsus Araabia poolsaare ümberpiiramisel, mis on eriti oluline maailma suurimate õlivarude vallutamiseks. Afganistanist võivad venelased läbi Pakistani Araabia mereni välja tungida ja oma laevastikule Pakistani rannikul tugipunktid rajada.

Viimane arvamine tundub palju tõenäolisemana ja sellele annavad kinnituse N. Liidu senised vallutamisoperatsioonid. Nii ei ole Kuubal, Angoolas, Etioopias ja Lõuna-Jeemenis tegemist N. Liidu julgeolekut kindlustavate sõjaliste ettevaatusabinõudega vaid puhtakujuliste imperialistlike manipulatsioonidega N. Liidu mõjuvõimsuse suurendamiseks, kogu õlirikka Araabia poolsaare oma kontrolli alla painutamiseks ning lõpuks läänerriikide täielikuks põlvili surumiseks.

Kas venelased mängivad oma mängu üle? Praegu on seda raske kinnitada, kuna paljud sündmuste käiku mõjutavad tegurid on veel välja kujunemisel. Kahtlemata on need väga optimistlikud ja ebarealsed mõtted kui mõnelt poolt arvatakse, et N. Liit satub Afganistanis samasuguste suurte raskuste ette nagu ameeriklased Vietnamis. Venelaste operatsioon on kahtlemata palju paremini ja põhjalikumalt ettevalmistatud ja Moskva viib oma plaanid läbi palju hoolimatult ja resoluutsemalt kui seda sõandasid teha ameeriklased. Kuigi Afganistani maastik on mägine, ei paku paljad mäeküljed ja lausikmaad afganistani vabadusvõitlejatele sellist varju nagu Vietnami džunglid ning vene lennuväegi oma soomustatud helikopteritega võib Afganistani partisanidele tekitada suuri kaotusi. Ühtlasi ei tule Kremli plaanitsejatel arvestada sisepoliitiliste arvamistega ega opositsiooniga, mis Vietnami sõja ajal Jane Fonda ja teiste temataoliste Washingtoni valitsuse vastu suunatud propaganda näol võttis vaatamata oma traagilistele toonidele sageli otse naeruväärse kuju.

Mis puutub president Carteri vastuabinõude rakendamisesse, siis tundub, et Moskva ei arvestanud selliste rangete sammudega nagu teravilja ekspordi keelustamine, krediitide kärpimine, tehnoloogia külmutamine jne. Kuid Moskva tunneb läänemaailma psühholoogiat ja mineviku kogemused on talle tõestanud, et Ungari ja Tshehhoslovakkia okupeerimisel tõsteti läänemaailmas palju kisa, kuid vilja oli vähe. Sama olukord võib ka nüüd korduda ja nagu kõnelevad viimased teated on Ühendriikide farmerid Carterile vihased, et nad ei teeni teraviljamüügiga N. Liitu suuri summasid ning nende vastupanu kooriga on liitunud ka terve rida Ühendriikide presidendikandidaate, kelledele farmerite hääled on ilmselt tähtsamad kui vajalik Ühendriikide praegune jõuline poliitika N. Liidu edasitungi pidurdamisel. Ühtlasi arvestavad venelased ka Lääne-Euroopa kõikuva hoiakuga, kuna seal on hirm venelase ees suur ja järelandmise mõtted palju sügavamad kui vastupanu mõtted. Nii on üldiselt teada, et Lääne-Saksamaa on alati olnud palju suurem detente poliitika pooldaja kui Ameerika Ühendriigid.

Kõigi nende edasi-tagasi kalkulatsioonide ja mõlgutuste juures jääb Kremli kohale siiski hõljuma üks suur murepilv — Ühendriikide ja Hiina tihe sõjaline koostöö N. Liidu edasitungi piiramiseks. Afganistani okupeerimine annab sellele koostööle erakorraliselt uue ja tugeva süsti ja venelastel tuleb tõsiselt mõtlema hakata — mis juhtub siis kui Hiina sajad miljonid saavad endile ameeriklastelt moodsad relvad?

K.A.

Laupäeval, 30. novembril avati Stokholmis Eesti Maja näituseruumides Eesti Kultuuri Koondise poolt korraldatud Karin Lutsu värvilise graafika näitus arvuka publiku osavõtul. Kokku oli välja pandud 27 teost erinevates graafilistes tehnikates. Pärast ametlikku avamist pidas Karin Luts ettekande, rääkides oma õpingutest ja loomingust graafikuna ja tutvustas graafilisi tehnikaid ning probleeme.

Kommentaarid

Läänemaailmas on suureks probleemiks, kuidas reageerida Nõukogude Liidu vägivallategudele Afganistanis ja demonstreerida nii venelastele kui ka n.n. kolmandale maailmale, et läänerriigid on ikka veel elus ja terved ning tahavad ka veel maailmaasjades kaasa rääkida. See ei ole pärast pikka uinakut kerge ülesanne, kuid Ameerika Ühendriigid on siin lõpuks juhtimise enda õlgadele võtnud ning president Carter on tulnud välja terve rea ettepanekutega ja praktiliste aktsioonidega Moskva härradele varvastele astumiseks.

Kõrvuti koos teiste survevahenditega on esile kerkinud ka kavatsus 1980. aasta suvel Moskvas kavatsevatest olümpiamängudest loobumiseks, millele vihjas ka president Carter möödunud nädalal toimunud televisioonikõnes, kus ta tegi teatavaks oma vastuabinõud Kremli juhtkonnale surve avaldamiseks. Pärast presidendi sõnavõttu on olümpiamängudest loobumine elavalt kõne all olnud nii siinsel mandril kui ka Euroopas NATO liitlaste hulgas kuid paraku arvavad paljud läänemaailma juhtivad sporditegelased, et olümpiamängudest ei tohi loobuda, kuna see tähendaks lõppu sellele suurele rahvusvahelisele traditsioonilisele spordispektaaklile.

Nii ütleb Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimees lord Killanin, et olümpiamängud on rahvusvahelised atleetide vahelised võistlused ja poliitilised motiivid ei tohiks takistada nende vahelist jõukatsumist. Briti Olümpiaühingu esimees Sir Denis Follows ütleb kategooriliselt, et Briti võistleb Moskva olümpiamängudel nagu ta on seda teinud kõigil teistel olümpiamängudel. Itaalia Olümpiakomitee president Franco Carraro ennustab Moskva olümpia boikoteerimisega lõppu olümpiamängudele ning Lääne-Saksamaa parlamendi spordikomitee esimees Hans Evers arvab koguni, et boikoteerimine võib kaasa tuua diplomaatiliste sidemete katkestamise N. Liiduga. Olümpiamängude boikoteerimise vastu on ka Ühendriikide Olümpiakomitee president Robert J. Kane ja olümpiakomitee täidesaatev direktor Don Miller.

Nii-siis — lääne sporditegelased arvavad, et sporti ei tohi ära segada politikaga! Mis sellest kui N. Liidu punaarmee Afganistani mägedes naisi ja lapsi maha kõmmutab ja nende eluasemeid hävitab — meie teeme ausat sporti ja paneme venelastegta rinnad kokku Moskva staadionil ja Tallinna lahel.

Kuid selle spordi ja poliitika jutuga ei ole kõik kõige paremas korras. Olümpiamängudel on tehtud poliitikat 1936. aasta olümpiamängudest alates ja eriti sellest ajast peale, mil raudeesriidetagused rahvad eesotsas venelastega olümpiamängudest osa hakkasid võtma. N. Liidule on olümpiamängud alati olnud suureks poliitiliseks propagandavahendiks, kuna mängudel võidetud medalid peavad näitama, et kommunistliku rezhiimi all üleskasvanud noor on kehalistelt võimetelt tugevam ja vastupidavam kui kapitalistlike riigi noored. Ja kuidas on lood Lõuna-Aafrikaga ja Taiwaniga, kes poliitilistel põhjustel mängudelt eemale on lülitatud?!

Vanas Kreekas olid olümpiamängud niivõrd pühalikuks sündmuseks, et selleks ajaks lõpetati kõik tülid ja võitlused. Ja moodsate olümpiamängude rajaja Pierre Coubertin üritas nende mängudega rahu ja sõpruse süvendamist kogu maailma noruse vahel. Kahtlemata oleme jõudnud punktini, kus läänemaailm peaks N. Liidule 1980. aasta olümpiamängudest loobumisega deklareerima, et vaba maailma noorus ei saa võistelda selle rezhiimi poolt korraldatud olümpial, kelle eesmärgiks on oma naabrite orjastamine ja oma maailmavallutamise plaanide teostamine. On saabunud aeg, kus läänerriigid oma taandumoisel on jõudnud viimase piiritulbani ja olümpiast loobumine oleks erit. suureks löögiks venelaste moraalile ja prestiižhile.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

12. ja 13. jaan. dr. H. Tari, tel. 922-3824.

19. ja 20. jaan. dr. M. Leesment, tel. 481-6834.

Harald Pertenile UN-i auhind

UN-i toitlus- ja põllumajandusorganisatsiooni kongressil Roomas anti 1979. a. auhind parima ja edukaima projekti teostamise eest arengumaadel teravilja-keemik Harald Pertenile, kelle alaline kodu on Rootsis, kes praegu töötab eelmärgitud organisatsiooni ülesandel Sudaanis.

Ta juhib seal projekti, mille tulemusena kalli imporditava nisu asemel leivavilja kasutamisele on võetud kohalikud teraviljasaadused, nagu hirss ja sorgum, eriline suurema teraga hirsiliik.

Enne Sudaani töötas Harald Perten, kes oma põhihariduse saanud Tartu Ülikoolis, samasuguse projekti alal Senegalis. Ta on olnud juba 12 a. selle rahvusvahelise organisatsiooni teenistuses ja saavutanud suure tunnustuse, mis temale anti märgitud auhinnaga.

Auhinnatu valiti välja 2000 arengumaa projektide juures töötajate seast. Auhinna vastuvõtmiseks oli ta kutsutud koos abikaasaga Khartumist Rooma.

(EPL)

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Teherani fanaatikute valitsus on nõudnud pidevalt Iraanis võimult tõrjutud shahhi rahvusvahelise kohtu alla andmist. See kohus, mille koosseis tuleks koostamisele Teherani praeguse valitsuse nõusolekul, peaks ajatollah Khomeini ja tema kaaslaste arvates arutama shahhi eksimusi inimõiguste rikkumisel ja tema kuritegusid iraani rahva vastu. Ja nagu kõnelevad viimased teated Teheranist nõustus ka Liitunud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär dr. Kurt Waldheim iraani terroristide survel ettepanekuga, et maailmaorganisatsioon hakkab arutama shahhi süütegusid inimõiguste rikkumisel.

Käesoleva kommentaari autori arvates on dr. Waldheim laskunud sellise lubaduse andmisel väga libedale teele. Tekib paratamatult küsimus, mispärast hakatakse uurima ainult shahhi kuritegusid kui maailm on täis inimõiguste rikkujaid? Neid leidub igal mandril kuid kahtlemata kõige rohkem kommunistlikkudes riikides, kus praegu veel võimul on Stalini aegseid küüditajaid ja kurjategijaid ja kes ka naeravad inimõiguste rakendamisele kuigi nad aktsepteerisid Helsingi kokkulepped ja diktaator Brezhnev kirjutas neile pidulikult alla.

Tundub nagu üritaks dr. Waldheim uue Nürnbergi kohtu korraldamist, kus võitjad mõistsid kohut kaotajate üle ja kus keegi ei julgenud üles tõsta N. Liidu vallutussõdasid, sõjakuritegusid, küüditamisi ega tervete rahvusgruppide sihikindlaid hävitamisaktsioone. Kui Nürnbergi protsessil oli üheks süüdistuseks vallutussõdade pidamine ja kaks saksa kindralit mõisteti selle eest surma ning ühte admiräli karistati eluaegse ja teist kümne aastase vangistusega, siis tuleks UN-is üles tõsta ka nende vene kindralite süüteod, kes praegu opereerivad Afganistanis. Mis arvab selle kohta dr. Waldheim?

AMI

Bank of Montreal uue ehituse juures töötanud arhitektid ja kunstnikud. Pildil istuvad (vasakult) ungarlasest kunstnik Laszlo Szilvassy ja Osvald Timmas, seisavad (vasakult) Bank of Montreal arhitektuurilise teeninduse mänedzher egiptlane Sam H. Dewairy ja arhitekt Tõnu Altosaar. Viimastel tuli omavahel palju koos töötada, kuna A.H. Dewairy on vastutav panga peakorteri ees üldkujunduse eest.

Kanada esinduslikumat pangahoonet kujundamas

Arhitekt Tõnu Altosaar vestleb oma tööst Toronto arhitektuurifirmas — Bank of Montreali Toronto osakonnas 42 Osvald Timmase akvarelli

Toronto südalinnas on kõrgeimaks ehituseks (väljaarvatud CN torn) First Canadian Place oma 72 korrusega. Selle on kavandanud Bregman & Hamann arhitektide büroo, kus on osalised ka mitu eesti arhitekti. Üheks osaks selles kõrgehituses on Bank of Montreal Toronto osakond, mis on kujunduselt Kanada kauneim; selle sisekujundajaks on eesti arhitekt Tõnu Altosaar. Panga ruumides on leidnud koha 42 Osvald Timmase akvarelli. Selletõttu oli võimalus vestelda kahe eestlasega, kelle osa panga ehitamisel ja kaunistamisel on tähelepanuväärne.

T. Altosaar tutvustab kompaniid, kus on ligi 130 teenistujat, neist pooled arhitektid. Hamanni vanemad on sündinud Tallinnas, kuid ta ei ole eestlane. Kompanii juures on osanikeks peale T. Altosaare veel Kaljo Voore, Ivar Kalmar ja alanud aasta algusest Toomas Tamm. Kompanii juures töötab veel Endel Arro, kuna aastate jooksul on sealt veel läbi käinud mitmed eestlased.

Praegu töötavad Toronto südalinnas ehitusel oleva suure Eaton Centre juures I. Kalmar ja E. Arro.

T. Altosaar jutustab, et on töötanud pangahoone ehitamise juures juba 1972. a. peale. Panga hoone on kvartali ühel nurgal, kolme korrusega, kus on 250.000 ruutjalga põrandapinda, kuna torniehituse 72-l korrusel on 2 miljonit ruutjalga. Oma valgest marmorist seintega, paarist korrusest läbi kasvavate puudega, roheliste taimedega, vasest taotud reljeefse liftiruumi ümbrisega, panga embleemi kasutava vaipadega ja kogu ehituses olevate soojade värvitoonidega on see äärmiselt õnnestunud sisekujunduslik tulemus, kus ükski detail ei tundu häiriv ega võõras.

Hoone seinad on valgest itaalia marmorist.

Seda marmorit läks ehitamiseks nii palju vaja, et Itaalias osteti oma tarbeks terve mägi.

Ehituse juures on kasutatud ka Quebeci graniiti, mil on toimes helkivaid sädemeid. T. Altosaar ütleb, et kanada graniit tuli saata Itaaliasse lihvimisele, kuna siin sellist tööd vajaliku kvaliteediga ei tehta.

Selle harmoonilise ehituse resultaadi saamisel oli mitmesuguseid probleeme, millest aga siiski üle saadi. Nende hulgas ka majanduslikke. Ettenähtud lagi läinuks maksma üks miljon dollarit, pank lubas aga 600.000 dollarit. See eelarve vahe tingis uusi mooduseid. Panga sisustus läks maksma 7 miljonit dollarit ja selle eriti stiilne kujundus on täielikult seda hinda väärt, kus värvide ääretult hea sujuvus on imetletav.

O. Timmase tööde panga ruumidesse toomine oli T. Altosaare teene. Talle anti võimalus teha omapoolne ettepanek kunstilise külje kujundamisel ja kuna talle on Timmase tööd alati meeldinud, siis proovis ta neid soovitada mänedzherile. Ta tegi ise esialgse valiku erisuurustest töödest ja näitas neid panga juhatusele. Nendega tutvusid kordamööda kõrgemad juhatajad kuni päristipus olijad leppisid eelmiste hinnangutega.

Esialgul soovis pank ka liftiruumide ümber valget marmori, mille suhtes Altosaar oli eriarvamisel ja soovitas taotud vasereljeefi. See ongi andnud õnnestunud värviharmoonlise tulemuse.

Selle valmistas ungarlasest kunstnik Laszlo Szilvassy, kes kolmel korrusel asuvad seinad kattis maailma metallrahade ajalooga, nende hulgas väga silmapaistval kohal Eesti ühekroonine Viikinglaev.

T. Altosaar mainib, et paar tekstiiltööd on veel lõpetamisel ühele kahest korrusest läbivale seinale. Keldrikorrusel on purskaev silmapilgul kuiv, kuna otsitakse kemikaali millega väldítatkse kividele ja vette kasvude tekkimine.

Nagu T. Altosaar ütleb, on Toronto panga ehitus äratanud juba laiemat huvi. Bank of Montrealil on praegu ehitamisel suurim ehitus lääne-Kanadasse, kus on kaks miljonit ruutjalga põrandapinda, sest pank on arvestanud läänepro-vintside tähtsusega. Sealsete hoonete kujundajaile on meeldinud Toronto pangaehituse sisekujundus.

T. Altosaarel on aastate jooksul olnud osa paljude Toronto ja mujal asuvate ehituste juures.

Et temast arhitekt saab, seda ta ei teadnud noorena isegi. Ta on kasvanud St. Catharines'is ja vanemad soovisid, et temast saaks insener. 1962. a. ütles talle keskkooli lõpetamisel kooliõpetaja, et arhitekt on teine suurema palgaga elukutse ja soovitas seda valida. Nii ta alustaski õpinguid Toronto ülikoolis ja lõpetas selle 1967. a. BA kraadiga arhitektuuri alal.

Kuigi ta oli valinud arhitektuuri ilma eelarvamisteta, hakks koolis süvenemisel see ala talle meeldima, kuna iga töö oli uudne ja muutus pidevalt. Arhitektuuris tulebki arvestada alati uusi tehnoloogilsi arenguid, aga ka üldist vaimuelu, sest arhitektuuris peab kajastuma kaasaegne elu kõigis selle ilminguis.

Ta toobki näite Eaton Centre stiilist, mille rajas sakslasest arhitekt, kes oli sõja ajal teeninud allveelaevas ja nägi kõikjal oma arhitektuurilises loomingus laevade elemente. Kuid see stiil on tänapäeva arhitektuuris juba iganenud, sest enne keskuse ehitamisele jõudmist, oli palju poliitilisi võitlusi, mis ehituse juba kavandamise järgus iganevaks muutis.

Küsimusele, kui palju on tänapäeva arhitektidel võimalus oma soove selliste suurte ehituste juures rakendada, vastab ta, et kui tahad tööd, siis pead seda tegema, mida klient soovib,

sellejuures katsudes siiski oma tõekspidamistega kompromissi leida. Kuid oma ideesid tuleb müüa ja võistlus sel alal on väga suur.

Vaatamata viimasele on Bregmann & Hamanni kompanii kujundanud Toronto all-linnas väga suuri hooneid ja uusi on teoksil. Kui T. Altosaar kooli lõpetas, oli ta esimene töö Toronto Institute of Medical Technology siseminé kujundamine. Aastate jooksul on olnud palju töid. Kui vaid üksikuid märkida, nagu Camp Bordeni arvutitekeskus, Mississauga peapostkontori hoone koos selle erivärvidega postiliigitamise masinatega. Ta töötas ka London City-Centre kujundamisel, tegi kõik korterite sisekujundused Harbour Square'il ja oli enne Eaton Centre ehitamise alustamist selle juures töös. Koos Kaljo Voorega kujundasid nad ostukeskuse Ottawasse.

Käsil on uusi ideesid. Alles planeerimisel on kohtuhoone Osgoods Halli vastu. Kavandamisel on hotell-kondomiinium Toronto all-linnas. Juba valmis on kavad York-Kingi nurgal asuvaks ehituseks.

Kompanii on laiendanud oma tegevuse üle-kanadaliseks. Nii on Alaskas ehitamisel kaks suurt kontorihoonet, mujale on ehitatud palju ostukeskusi, haiglaid ja muid ühiskondlikke hooneid. Ka olid kavad valmis Iraanis ehitamiseks, kuid neid ei saadud veel praktiliselt alustada. Uus on Toronto börsihoone, mis tuleb ehitada nii, et vana ajalooline ehitus alles jääks. Ja sellejuures ei tohi ehitamise ajal börsitegevus päevagi oma tööd katkestada.

T. Altosaar on ise kirjeldanud arhitekti osa First Canadian Place kujundamisel (Canadian Building, juuni 1976). Ta ütleb, et isegi neile, kes on töötanud sellise projekti juures 5—6 aastat, oli see ülesanne esimesest joonestusest ehituse valmimiseni tohutu suur ülesanne. See on nõudnud palju unetuid öid, kaotatud puhkusi, lugematuid argumente, üha edasilükatud tähtpäevi. First Canadian Place on kasutanud palju ehitusala esimesi ja fantastilisi võimalusi, millele on aluse pannud Design Team Approach, kelle ülesanne oli näha oma silmade ees lõpp-produkti juba esimeste joonestuste juures. Bregman & Hamann firma asus selle suurehituse juurde 1969. a., kui George Hamann koos Kaljo Voorega ja abilistega hakkasid uurima kontoritorni ehitamise võimalusi kvartalisuurusel maapinnal Toronto kõrgeima ehituse ehitamiseks, mille üheks osaks on Tõnu Altosaare kujundatud „marmormausoleum".

GM
REIN KOPPEL
CHEVROLET • OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

7000 vanadekodu tööde alustamiseks Torontos

Möödunud kevadel alanud läbirääkimiste ja koosolekute tulemusena E.A.K. ehitustoimkonna ja N.H.C. esindajate vahel anti N.H.C. poolt Eesti Abistamiskomitee kasutusse algsummana $7000.— esialgsete uurimiste ja eeltööde läbiviimiseks.

Eelpool mainitud summale lisandub hiljem umbes 60.000 dollarit ehitusplaanide tegemiseks. - Osaliselt kuulub see tagasimaksmisele kui ehituslaen on E.A.K. ja panga vahel allakirjutatud.

Kõigi eelduste kohaselt saadakse ehitusega alustada 1980. aasta suvel.

Et algussummat kasutamiseks saada, tuli E.A.K. ehituskomisjonil, mille koosseisu kuuluvad: esimees — A. Sepa, sekretär — J. Herma, laekur — H. Kivi ja dr. J. Roos, selgitada asutuse vajalikkus meie ühiskonnale ja tema edaspidised majandamise alused.

Kõik vajalikud andmed on nüüd esitatud ja heaks kiidetud N.H.C. kohaliku osakonna poolt. Nõuetav kokkulepe arhitekiga, kes teeb ehituse plaanid, on sõlmitud ja allakirjutatud. Ehituse arhitektiks on G. Laikve.

Senini on vanadekodusse asumiseks registreerinud 130 isikut. Kui kellegil on soovi tulevikus vanadekodusse asumiseks, on soovitav sisseastumise leht juba nüüd täita. Avalduslehed on saadaval E.A.K. kaupluses või telefoneerida E.A.K. laekurile H. Kivi 466-4813.

VÄÄRTUSLIKUM KINK
MAALIKUNSTNIK
SAARNIIT
STUUDIOST
OLIMAAL SUMER
567 ROEHAMPTON Ave. Toronto. Tel. 488-5895

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$35.—	$38.—
Poolaastas	$19.50	$21.—
Veerandaastas	$10.50	$11.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$56.—	$61.—
Poolaastas	$30.50	$32.50
Veerandaastas	$16.—	$17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $72.—, poolaastas $36.—, veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 45 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VÄBA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 19 .... . Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

(Järg lk. 3)

Florida eesti koloonia kasvab ja laieneb

Pensionärid tulevad põhjast lõunasse soojemat kliimat ja mugavamat elu nautima

Kui palju eestlasi elab Floridas? Kui palju on neid kaasmaalasi, kes on jätnud igaveseks selja taha põhjamaised lumetormid ja talvised külmakraadid ning on siirdunud sinna, kus puud, põõsad ja lilled õitsevad südatalvel ning kus ei ole praeguse energiakriisi ajstul muretseda talvise kütte pärast?

Raske täpselt ütelda, arvavad Florida eesti seltskonnategelased, kes organiseerivad sealset eesti kogudust ja eesti seltsi.

Täpsema ülevaate eestlaste arvu kohta katsub anda Fort Lauderdale's ja selle ümbruses tegutseva Florida Eestlaste Koondise esimees Harald Hinno, kes asus Floridasse mõned aastad tagasi Kanadast,

Torontost, kuid on nüüd asunud aktiivselt Florida eestlaskonda organiseerima. H. Hinno andmetel elab Fort Lauderdale'is, Pompano Beachis ja selle ümbruskonnas umbes 115—130 eesti perekonda, Miamis ja selle piirkonnas 70—80 perekonda, Kesk-Floridas ja Põhja-Floridas umbes 80 perekonda ja Florida läänerannikul, Mehhiko lahe ääres, peamiselt St. Petersburgis ja selle ümbruskonnas 60 perekonda.

Florida Eestlaste Koondis katsub eestlasi koondada ja nende vahelist koostööd süvendada nii palju kui võimalik kuigi see on suurte kauguste ja eestlaste hajutatuse tõttu raskustega seotud. Suuremate sündmuste puhul tuleb siiski kokku 120—150 inimest, kuid suvised kokkutulekud on rahvavaesemad, kuna siis on isegi kohalikke inimesi mujale sõitnud. Eestlaste koondamiseks tahetakse lähem koostöö soetada Miami Eesti Seltsiga.

Organiseerimise raskustest kõneleb ka kohaliku koguduse juhatuse esimees Eerik Maldur, kes varem elas ja töötas koos abikaasaga New Yorgis, kuid nüüd on ostnud endale Pompano Beachis maja ja rajanud Floridasse jäädava eluaseme. Eerik Maldur mainib, et seni on kohaliku eesti kogudusega liitunud umbes 50 inimest.

Suureks probleemiks on õpetaja küsimus, kuna koha peal ei ole praegu eesti õpetajat ja senistel jumalateenistustel on kasutatud külalisõpetajate abi.

Külalisõpetajate kohale toomine on siiski suurte kuludega seotud, kuid tulevikus on väljavaateid, et Floridasse asub elama üks pensionile siirduv eesti õpetaja, mis võimaldaks koguduse elule kindlad alused rajada ning vähemalt üks kord kuus jumalateenistusi pidada.

Vestlusel kohalike tegelastega selgub, et viimase aasta kestel on Fort Lauderdale ja Pompano Beachi piirkonda elama asunud umbes kümme eesti perekonda. Võib-olla, et neid on rohkemgi kuid kõik uustulnukad ei võta kohalike eestlastega ega nend organisatsioonidega kohe ühendust. Mõned eestlased ostavad Floridasse endile praegu kinnisvarad — korterid või majad ja asuvad siia alaliselt elama hiljem. On ka neid, kes elavad nii-ütleda „pooleks".

Need on peamiselt Kanada eestlased, kes elavad talvel Floridas ja suvel Kanadas, kuis neil on suvemajad.

Suurem osa Floridas elavatest eestlastest on pensionärid, kes on tulnud siia rahulikumaid ja soojemaid vanaduspäevi veetma. Saabunud eestlased on peaaegu sajaprotsendilistlt kinnisvaraomanikud, pooled neist omavad korterid, pooled oma majad. Viimasel ajal on vanematelt majaomanikelt, kes ei jõua enam oma majasid korras hoida, kuulda soove, et nad oleksid huvitatud ühisest eestlaste korterimajast, kuhu nad pärast oma majade müümist elama asuksid. Harald Hinno arvates tuleks Floridas organiseerida ja rajada midagi Toronto „Eesti Kodu" taolist. Kui omalt poolt meenutame, et torontolane Robert Kreem üritas mõned aastad tagasi Pompano Beachis eestlaste ühise korterimaja ehitamist, kuid see algatus ei võtnud huvi puudumisel jalgu alla,

siis arvab Harald Hinno, et projekti teostamist tuleb algatada hoopis teistel alustel, kuna eestlane ei anna kergel käel raskelt teenitud raha välja kui ta ei saa ostetavat objekti siimaga näha ega käega katsuda.

Miamis, Fort Lauderdales, Pompano Beachis ja sellest põhja pool asuvates piirkondades on kinnisvarahinnad viimase paari-kolme aasta jooksul kiiresti tõusnud, kusjuures huvitaval kombel korterite hinnad on rohkem kerkinud kui majade hinnad, mis on vastupidine nähe Torontole. Ookeani ranniku piirkonnas ei ole näiteks enam võimalik saada paremas rajoonis ja esinduslikumas majas kahe magamistoaga korterit alla 100.000 dollari. Kõikjal võib märgata elavat ehitustegevust ja endistele tühjadele maa-aladele, mis asuvad 5—15 miili kaugusel Atlandi ookeanist, kerkivad suured moodsad asulad. Kohalikud ajalehed on tulvil kinnisvaravahendajate ja ehitusfirmade kuulutustest, mis pakuvad tuliuusi maju või kortereid äsja rajatud uutes asulates.

Üldise printsiibi kohaselt varieeruvad samast klassist kinnisvarahinnad selle järele kui kaugel nad asuvad rannast — mida lähemale ookeani rannale, seda kallim on kinnisvara. Loomulikult mängivad siin rolli ka elamispiirkondede esinduslikkus ja muud tegurid, kuid põhiliseks teguriks on ookeaniranna lähedus. See on ka mõistetav, kuna ookeani lähedus võimaldab intensiivsemalt rannaelu nautida ning sellele lisaks on eriti suvekuudel rannarajoonides lahedam ja mõnusam elada kui sisemaal, kus puudub tuul ja kuumus kipub suvel tegema liiga.

Möödunud suvel, näiteks, kõikus temperatuur pidevalt 90 kraadi Fahrenheidi ümber ja päike kõrvetas nädalate viisi siniselgest taevast.

Kuid see on väike viga, arvavad kohalikud eestlased. Endine Toronto eestlane Ossie Riisma, kes omab Pompano Beachis hästimineva ja populaarse 26 korteriga motelli, mille hinda võib praeguste hindade järele arvestada 1.300.000 dollarile ja mis on kujunenud Kanada eestlastele talvekuudel „suvituse tsentrumiks", ütleb, et ta on Florida kliimaga niivõrd harjunud, et ta ei taha enam Kanada lumest ega külmast midagi teada. „Juba väikese poisina Eestis unistasin ma palmide all elamist ja nüüd on mu unistus täitunud," kinnitab Riisma. Ja kui küsime Toronto endiselt elanikult Alfred Lilleorg'ilt, kes elab talvel omas korteris Fort Lauderdales ja suvel oma suvemajas Ontarios Parry Soundi lähedal, miks ta Floridasse tuli, siis saame lihtsa ja humoorika vastuse: „Nägin siia tulles, et kõigil vastutulejatel olid rõõmsad ja õnnelikud näod ees ja tegin sellest järelduse, et siin peab olema hea elada."

Endine New Yorgi elanik Eerik Maldur, kelle hobbyks koos abikaasaga on oma maja aias igasuguste troopiliste puude, põõsaste ja lillede kasvatamine, mainib,, et ta astus oma elu kõige targema sammu kui ta New Yorgis maha müüs oma maja ja tuli Floridasse alaliselt elama.

Florida sobivale kliimale ja mugavale elustiilile annab oma tunnistuse ka Toronto elanik Paul Põldma, kes peab ennast esimeseks eesti suvitajaks Floridas, kuna ta saabus siia talvepuhkusele täpselt 25 aastat tagasi ja on sellest ajast alates igal aastal autoga Floridasse ja tagasi sõitnud. Paul Põldma on muuseas ka erakorraline ekspert Kariibi meres toimuvate laevalõbusõitude alal, kuna ta on kaasa teinud kaheksa sellist reisi ning võib oma sõitudest, laevadest, kaptenitest, meeskondadest ja reisijatest rääkida imelugusid ja varustada igat asjahuvilist praktiliste näpunäidetega. Paul Põldmal on veel mõned aastad töötamiseaega kuni pensionini ja siis algab jälle sõit koos abikaasaga lõunasse, et sinna jäädavalt elama asuda.

Kahtlemata on Kanada eestlaste huvi Florida vastu praegu suur ja eriti vanemad inimsed teevad plaane, kas sinna ajutiselt või alaliselt elama asuda, kas kinnisvara osta ja kui — siis millist kinnisvara ja kuhu. See ei ole aga lihtne ja kerge ülesanne, kuna kohalike asjatundjate arvates on praegune kinnisvara turg Floridas võrdlemisi ebastabiilne ja segane ning keegi ei oska ennustada selle lähemaid arengusuundi. Kuid see ei pidurda põhja poolt tulnud eestlaste ostutungi, sest „Florida on maa, kus inimesed käivad ringi rõõmsate ja õnnelike nägudega," nagu seda kinnitab Alfred Lilleorg.

Kirjanikustipendium Alex Militsale

STOKHOLM — Rootsi Kirjanike Liit on määranud tööstipendiumi kirjanik Alex Militsale 10.000 Rootsi krooni suuruses (ca $3000). A. Militsalt ilmus enne jõule uus romaan „Peter från ingestans" (kirjastus „Forum"). Romaan on varem ilmunud „Peter — barn av ett krig" järjeks, mis käsitles noore eesti poisi elamusi sõjaaegses Eestis. Teises osas peab 12-aastane Peter kohanduma rootsi ühiskonda, kus ta õpib küll kiiresti, kuid paljud komistuskivid sisendavad talle juuretuse tunde.

Valitsuse esindajad...

(Algus lk. 1)

Flora MacDonald vastas, et mängudest loobumine peaks toimuma mitme riigi ühise aktsioonina, kuna ühe riigi lahkumine ei avalda soovitud mõju. Peatudes olümpia purjetamisvõistluste juures, mainis minister, et Kanada valitsus ei kavates Tallinna saata ühtegi ametlikku esindajat,

kuna seda võidakse tõlgendada tunnustuse andmisena okupatsioonirezhiimile.

Eesti rahvusgrupi esindaja EKN-u esimees U. Peterson mainis, et Afganistani afäär algas tegelikult juba Balti riikide okupeerimisega ja kahjuks on maailm selle aktsepteerinud. Ta mainis, et eestlasi häirib eriti Moskva olümpia purjespordivõistluste korraldamine Tallinnas, kuna see on meie pealinn, mis on venelaste poolt okupeeritud. Kõneleja juhtis tähelepanu miljonitele dollaritele, mis lähevad puudulike testamentide tulemusena siinsetelt eestlastelt okupatsioonivõimude käsutusesse. U. Petersoo kritiseeris ka Helsingi kokkuleppeid ja Belgradi konverentsi, kus midagi ei saavutatud inimõiguste taastamiseks. Samuti tõi ta esile kultuurivahetuse raudeesriidetaguste riikidega, mis on muutunud ühepoolsete aktsioonide teostamiseks.

Läti Föderatsiooni Kanadas ja Balti Liit Kanadas esimees T. Kronbergs tõstis esile Balti konsulitele täieliku diplomaatilise staatuse andmise küsimuse.

Ta mainis, et Ilmar Heinsoo ja dr. E. Upenieks on nimetatud Eesti ja Läti aukonsuliteks, kuid neid ei ole võetud diplomaatide ametlikku nimekirja. Ta mainis, et Kanada, Ühendriigid ja mõned teised läänemaailma rahvad ei ole tunnustanud Balti riikide annekteerimist, Kanada parlamendi alamkoda ja senat on aktsepteerinud I. Heinsoo ja dr. Upenieksi vabade Balti riikide esindajatena ja meile on mitmel puhul Kanada valitsuse esindajate poolt kinnitatud, et meie konsulid võetakse ametlikku nimekirja, mida aga ei ole tehtud. Kõneleja esitas lõpuks välisministrile Balti Liidu ametliku kirja konsulite küsimuses.

Jatkunud läbirääkimistel mainis minister M. Wilson vastavale küsimusele, et Kanada valitsus ei tee kaubavahetuse arendamisel venelastele erilisi soodustusi ning ei anna neile odavaid krediite. Ühe esindaja poolt tõsteti üles küsimus, miks Kanada annb Newfoundlandil asuva Ganderi lennuvälja kasutada vene lennukitele, mis viivad Kuubale sõjaväelasi ja sõjalist varustust.

Minister mainis, et see on väga huvitav argument ning sellele asjaolule ei ole varem tema tähelepanu juhitud.

U. Petersoo andis ministrile üle kirjaliku Eestlaste Kesknõukogu Kanadas läkituse, milles oli esitatud Laas Leivati kokkuvõte olukorra arengust okupeeritud Eestis viimaste kuude kestel. Läkituses mainiti, et okupatsioonijõud on keelustanud eestlaste abielud läänerii kides elavate isikutega, olümpiamängude lähenemisel on hakatud paljusid eestlasi pidevalt üle kuulama ja taga kiusama, venelasi tuuakse Eestisse massiliselt olümpiaehitusi lõpetama ning Helsingi kokkulepetega propageeritud kultuurivahetus läbi raudeesriide on täielikult ühekülgne.

Lõpuks väideti läbirääkimistel, et eeloleval Madriidi konverentsil peaks tulema arutusele ja käsitamisele ka mõned kuud tagasi Moskvas balti vabadusvõitlejate poolt välisajakirjanikele esitatud Balti rahvaste vabadusapell, millele minister vastas, et Madriidis tuleks üksikasjaliselt kõne alla võtta ka balti rahvastele enesemääramise õiguse andmise küsimus.

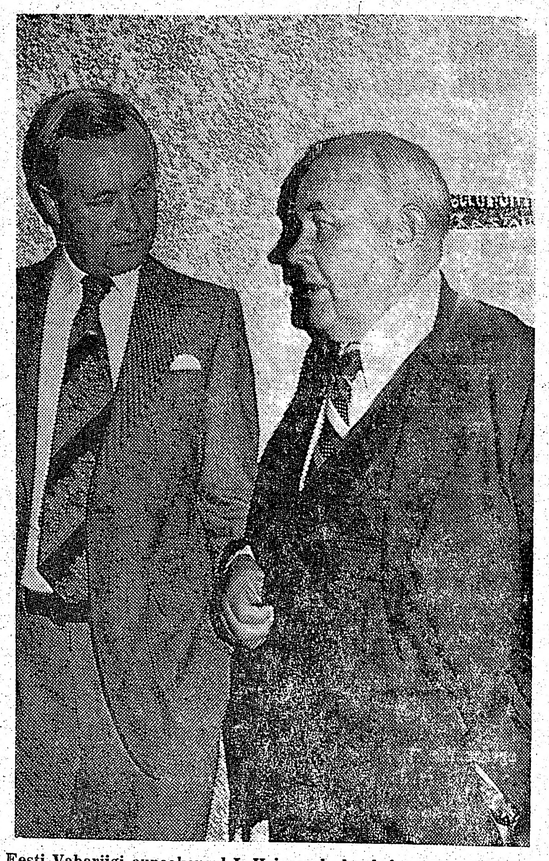

Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo kodus kohtusid paljude eesti organisatsioonide esindajad, kes aasta esimesel päeval arutlesid ka oma eesolevast tegevusest. Pildil vasakult Eesti Liit Kanadas esimees Vello Hubel vestlemas Eesti Ajaloo komisjoni esimehe ja mitme teise eesti organisatsiooni juhatusliikme Ermi Soometiga.

Foto: Vaba Eestlane

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

FINN-AUTO
Teen kõiki mehaanilisi parandusi (mitte keretöid)
3323 Danforth Ave. Tel. 691-9553
RISTO SAARENVIRTA

KAASMAALASED!
Puhastan keemiliselt (steamcleaning) Teie divaanid ja toolid, vaibad seinast seina ja lahtised Teie oma kodus. — Hel. Erik Lokbik
447-9834

Soovime üürida
SUVILAT
juulis, heade ujumisvõimalustega
Tel. 223-0041

Famous Pianos
Hea klaver on eluaegne investeering!
Suur valik tunduva hinnaalandusega.
Ka rentimine.
Saadaval kõik muusika instrumendid.
Remeny
HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West, Toronto
M5V 2B6 • Tel. 363-1966

Külalisõpetaja Jakobi koguduses

Toronto EELK Jakobi koguduses on neljapäeval, 17. jaanuaril õhtujumalateenistus, kus kõneleb õpetaja Olaf Mägis. Õp. O. Mägis on Ameerika luteri kiriku Montana piiskopi abi evangelisatsiooni alal, kes on praegu ringreisil Kanadas. Ta on kadunud Simuna õpetaja Mägise poeg.

Oma ringreisil on ta teisipäeval, 15. jaanuaril Montrealis, kus kõneleb kanada õpetajaile. Kolmapäeval, 16. jaan. kõneleb ta kanadalastele Kitcheneris ja Hamiltonis, aga kell 7 õhtul eestlastele Hamiltoni kiriklas. Neljapäeval, 17. jaan. kõneleb ta päeval kanada õpetajaile Torontos ja õhtul kell 6.30 Jakobi koguduses.

Õp. O. Mägis tegeleb sisemisjoniga, püüdes värskendada inimeste usuelu, sellega, et leeriõpetust tuleks täiskasvanuile korrata, millega usuelus sügavamale arusaamisele jõutakse.

Eesti jõulud Hamiltoni televisioonis

Eelmise aasta lõpul oli Hamiltoni televisioonisaate „Cultural Calendar" kavas jõulude pühitsemine erinevates maades. Eesti saade algas Olav Sepa ingliskeelse tervitusega. Kõneleja mainis, et meie siin teame, millised on jõulud Kanadas, kuid kodumaisi jõule mäletame vaid minevikust, sest Nõukogude Eestis pole jõulupühi ja eestlased saavad neid pühitseda vaid oma südames.

Karin Randoja, nägusates rahvariietes, esitas ladusas eesti keeles eesti jõuludest ja kommetest kokkuvõtte „Eesti jõulud". Järgnevalt kõlasid helilaadilt jõululaulud: „Miks nii hilja", „Jõululaps", „Jõulupuu" ja „Haldjate jõuluöö" Stokholmi Eesti Algkooli koorilt, mille kestel näidati erinevaid eesti jõulukaarte — kirikusõit saaniga, talvine Eesti jne. Saate lõpus esitas Endel Lindaja jõulupalvuse ning soovis kõigile kaasmaalastele, nii siin kui ka kannataval kodumaal head uut aastat lootusega, et Kõigevägevama abiga saabuvad ka sinna kord helgemad päevad.

Saate korraldajad Olav Sepp ja Endel Lindaja paluvad teisi kaasmalasi lähedalt ja kaugemalt nendega kontakti astuda ning kaasa aidata saate jatkamiseks ning vaheldusrikka kava pakkumiseks.

*

Lühikese eelteatena võiks mainida, et laup., 2. veebr. toimub Hamiltoni kirikus E.S. Segakoori ja „Helletajate" vaimulik kontsert O. Kopvillemi juhatusel. Pääsmed saadaval kooriliikmetelt.

4812 YONGE STREET (Sheppardi lähedal) 221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud
MATUSEMAJA
Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.
Väärikas teenimine
ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS
Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad. Annetaja soovid täidetakse.
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

KIRIKUD

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik. (Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478.

Neljapäeval, 17. jaanuaril kell 6.30 õ. ÕHTU-JUMALATEENISTUS. Kõneleb õp. Olaf Mägis, Ameerika Ühendriikidest.

Pühapäeval, 20. jaan. kell 5 p.l. JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool.

Õpetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus. 501 Davisville Ave., Toronto ning igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton, tel.: 527-0410.

HÄID JÕULE JA
ÕNNEROHKET UUT AASTAT
kõigile kaaseestlastele!

Soovivad

KARL ja ERNA RANDMA
921 — First St. N.E.
Minot, N. Dakota 58791 USA

Eestlust hakatakse kasvatama lapsepõlvest

Heino Jõe kommenteerib tema koostatud „Noolepoisi raamatut"

Sügisel kui Lembitu malevas alustati aktiivset sisetööd hundudega, ilmus „Noolepoisi raamat". Selle esilehel on öeldud, et see raamat on ilmunud rahvusvahelisel lasteaastal Hendrik Tanneri mälestusfondi toetusega ja selle on koostanud Jämesäär. Eriti tugevail ja vastupidavail kaantel on antud raamatu nimeks „Lembitu raamat". Esimene ilmunud osa on „Noolepoisi raamat", kuna sellele lisanduvad hundu skaudiks saamisel uued õppematerjalid. Kõik kokku aga kujundab enesest väga hästi koostatud ja noori eesti rahvuslikule tunnetusele lähendavat materjali.

Hundud on alles noored ja väga lähedased oma vanemaile. Selletõttu ongi Lembitu maleva noolepoisi raamatus antud alguses informatsiooni vanemaile. Selles kirjeldatakse Lembitu maleva ajalugu, liikmeskonda, üksusse kuuluvust, kasvatuslikku tegevust, juhtlauseid, liikmeksoleku tingimusi, poiste koondiste pidamist, välistegevust ja laagreid.

Eessõnas noolepoiste vanemaile annab Heino Jõe selgitust Lembitu käsiraamatu tehniliselt korrldusest.

Autor ütleb vanemaile, et poisi tegevus noolepoisi parvikus on kasvatuslikult tulemusrikas ainult siis, kui vanemad skautlusele kaasa aitavad, milleks tuleb tunda huvi tegevuse vastu,

lehitsedes ja lugedes poisi käsiraamatuid ja kolmandaks ühtlustada kodus ja parvikus kehtivad kasvatuslikud normid, kuna skautluse kasvatuslikud nõuded on eesti keele kasutamine kodus ja eestlaste seltskonnas, korraliku ja viisaka käitumise õpetamine ja nõudmine, oma toa või toanurga hooldamine ja koristamine.

Raamatu sihiks on poiste kasvatust eesti skautluses edendada, et poisid vaimustusega tegutseksid hunduparvikus, et neist kasvaksid väärtuslikud inimesed ja tublid eestlased. H. Jõe seletab täienduseks, et tema arvates on terve eestlus täiesti valesti rakendatud. Arvame et eestlus seisneb suurtes „paukudes", nagu Eesti Päevad, sellejuures unustades, et juured arenevad idust.

Suur „pauk ei lähe südamesse, kui juured ei ole õigesti idanema pandud.

Noolepoiste tööraamatus kirjeldatakse eesti noolepoissi Lembitu ajal, Lembitu noolepoisse tänapäeval. Järgnevad noolepoisi katse, lubadus, parviku seadus oma kahe lausega: noolepoiss on kuulekas ja noolepoiss on korralik. Selgitatakse noolepoisi kombeid, hea

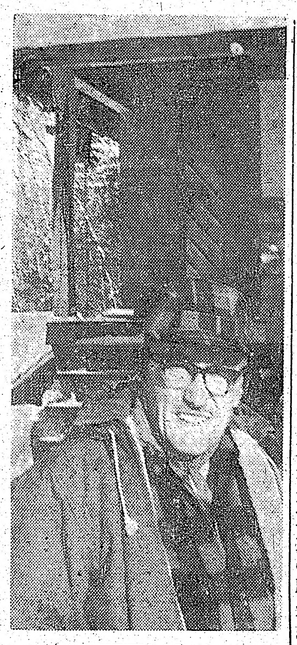

HEINO JÕE

rüht, puhtus ja emakeel, tublidus. Kordkorralt tutvustatakse noorele noolepoisi palveid, tervitusi, juhtlauseid, riietust, tähekatseid, õpetatakse tundma kodumaad ja ümbruses asuvaid maid. Siis on üheks osaks perekonna jututund, kus noolepoiss saab teadlikuks oma perekonnast, koostab oma perekonnapuu, mis teda viib kaugele minevikku. Jälle ütleb H. Jõe, et perekonna sugupuule on antud terve leheküg, kuhu iga noor saab oma sugupuu kirja panna.

Perekonna sugupuu kaudu hakkab noor tundma oma kauget tagapõhja ja hakkab huvi tundma oma esivanemate vastu.

Me oleme vastutavad sadade generatsioonide ees ja seda vastutustunnet saab sisendada ja arendada ainult kasvatuse kaudu.

Siis on veel kirjeldused Eesti lipu saamisest, tutvustatakse tähtsaid eestlasi, Lembitu tamme, antakse valik vanarahva tarkust ja valik laule, mis kõik kokku on paigutatud 38 suurele lehele.

Rääkides oma koostatud noolepoisi käsiraamatust, ütleb H. Jõe, et eestlased ei saa muidugi Kanada hunduraamatute vastu, kuid väljaantud raamat on täiendus Kanada hunduraamatule. Kui aga hundu ülendatakse skaudiks, saab raamatust hunduleheküljed välja võtta ja skaudilehekülјed asemele panna.

Küsides, kas neid lehti skautidele on juba olemas, ütleb H. Jõe, et ta on just nende koostamisel ja mõned on juba tehtud. Materjali on palju ja kõigist kokku saab raamatu.

Käsiraamatule ongi leitud eriti vastupidavad kaaned, mis kestavad läbi hundu- ja skaudiaastate.

Lõpuks ütleb H. Jõe, et ta ei süüdista sugugi mitte eestlaskonda, et need ülevalt alla oma rahvuslikku tööd teevad, kuid eestlust kasvatatakse siiski väikestest lastest, kes alustavad oma kodumaa tundmise alast tööd koos vanematega ja skautlus neis kodudes saab perekonnaasjaks.

Raamatus on palju näitlikke illustratsioone, kus H. Jõe on väga osavalt selgitanud sõnadele lisaks edasiantavat informatsiooni, mis selle „Lembitu raamatu" peaks andma kõigile eesti hundudele väga õpetlikuks käsiraamatuks, selliseks mis noori tõesti huvitab ja selle tegevusega kaasa haarab.

20 stipendiumit eesti noortele

Kanadas omandasid Jüri Lellepi mälestusfondist stipendiumid viis õppivat noort

NEW YORK — Jüri Lellepi mälestusfondist anti välja stipendiumeid 20-le vabas maailmas elavale üliõpilasele, kelledele võimaldub stipendiumide toetusel oma õpinguid jatkata. Kanadas annetati stipendiumid järgmistele noortele: W. Mart Laanemäe, Linda Pakri, Aida E. Tammer, Ene L. Tombak ja Viiu Varik.

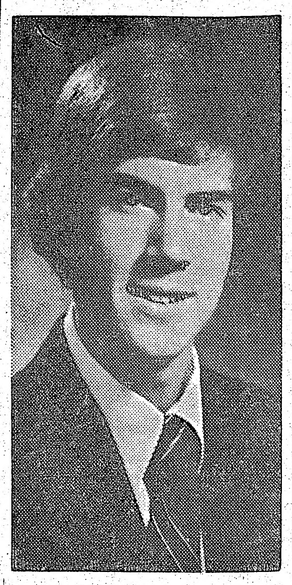

MART LAANEMÄE

LINDA PAKRI

Suurim arv stipendiumeid — arvult 10 — annetati Ühendriikides õppivatele eesti noortele, kus stipendiumide saajaiks on järgmised isikud: Kristi A. Allik, Indrek C. Grabbi, Ramona A. Holmes, Rauno O. Jõks, Tiina K. Kald, Tiiu V. Kütt, Hillevi Obet, Karl Talts, Erik Veski ja Arvo L. Varcamer. Inglismaal oli stipendiumi saajaks Rhea M. Sivi, Prantsusmaal Erik Männik, Rootsis Toomas Asu ja Jüri Männik ning Soomes Peeter Ilus.

Teatavasti moodustas kauaaegne väliseestlane leidur-insener dr. O.G. Lellep talle osaks langenud pärandussummast sihtkapitali oma isa Jüri Lellepi mälestuseks.

Mälestusfond tegutseb Eesti Üliõpilaste Toetusfond USA-s raamides. Kapital on investeeritud ühe Milwaukee suurema panga haldusel ja selle iga-aastane sissetulek jagatakse välja vastavalt kvalifitseerunud eesti üliõpilastele Toetusfondi põhikirja sätete kohaselt.

1979/80. õppeaasta stipendiumide kogusumma on 8200 dollarit.

Koos eelnenud aastate väljamaksudega on Jüri Lellepi mälestusfondi stipendiumeid jagatud eesti üliõpilastele juba 145.000 dollari ulatuses.

Nagu varem teatatud, võtab Eesti Üliõpilaste Toetusfond USA-s vastu sooviavaldusi Lellepi stipendiumideks 1980/81. õppeaastaks. Sooviavaldus-vormid on saadaval Toetusfondi juhatuselt aadressil:

Estonian Students Fund in USA, Inc. P. O. Box 377, Wall Street Station, New York, N.Y. 10005 USA.

Sooviavalduste sisseandmise tähtpäevaks on 28. veebruar 1980.

Rutt Tulvingu kunstinäitus Whitbys

Pühapäeval, 6. jaanuaril avati Whitby Arts incorp. The Station Gallery's (Henry ja Victoria tänavate nurgal) Rutt Tulvingu ja Otis Tamasaukase graafiliste tööde näitus. Näitus jääb avatuks 27. jaanuarini, teisipäevast neljapäevani kell 12—5 p.l. ja kl. 6—9, reedel 12—5 p.l. laupäeval ja pühapäeval kl. 2—5 p.l.

Eestlanna ja leedulase ühine kunstinäitus on „käinud" juba mitmes keskuses, olles oktoobris Erindale'is ja novembris Scarboros ülikooli juures. Mõlemad on tuntud kui printmakerid.

30 aastat eesti laulu Pariisis

Pariisi eesti seltsi segakoor „Heli" pühitses 24. novembril oma 30. a. juubelit. Sel puhul oli kontsert YMCA teatrisaalis, kuhu külalisi oli tulnud ka Saksamaalt, Inglismaalt ja Belgiast.

Esmakordselt oli Pariisi eestlastel külas ka Hollandi E.S. esinaine Vilma Belinfante, kes ütles tervitusi ja avaldas kahetsust, et Eesti saatkonna maja on nüüd venelaste poolt lammutatud.

EPL

Eesti Kunstimuuseum tänab

Eesti Kunstide Keskuse Kunstikogu (Eesti Kunstimuuseum) täienes väärtusliku lisaga kunstnik Maie Landra kingi näol, milleks oli tema poolt 1977. a. koostatud kunstimapp „Imortal wood" ja 7 erisuguse samas tehnikas trükitud üksiklehte.

Eesti Kunstimuuseumi kogude koostamine ja ülesehitamine on ainult siis võimalik, kui meie sellele tõhusalt kaasa aitame. Eesti Kunstide Keskus avaldab käesolevaga oma tänu kunstnikule.

ILMA ANYAS
EKK Kurator

Suurkontsert Vana Andrese kirikus

Pühapäeval, 9. märtsil, algusega kel 4 p.l. toimub Vana Andrese kirikus suur kannatusaja kontsert, mille organiseerib Avo Kittask. Kontserdil on kaastegevad Cosmopolitan Opera Associationi koor ja orkester. Koguduse juhatusel on kavas ka dr. Roman Toi poolt möödunud aastal korraldatud kontserdi kordamine käesoleva aasta sügisel.

Kristi Alliku helitööde kontsert

Andekas helilooja Kristi Allik, kes taotleb praegu doktorikraadi muusika alal University of Southern Californias, juhatas oma helindite ettekannet Schaenberg saalis. Esimesel õhtul toimus dzhässikontsert ja teisel õhtul tema „Trio" klaveri, viiuli ja kontrabassi esitusel. Komponist sai mõlemal õhtul tugeva aplausi osaliseks.

Eesti tütarlaps Rootsi Luciaks

STOKHOLM — Rootsis on 13. detsember suureks valguse pühaks, mil on luutsiapäev. Möödunud aastal oli kogu Rootsi Luciaks 14-aastane eesti tütarlaps Katrin Onno Vällingbyst. Kogu Rootsi vaatas varahommikust Lucia-saadet Stokholmi Hedvig-Eleonora kirikust, kus programmi kandsid Adolf Fredriks muusikakooli ja teiste Stokholmi muusikaklasside õpilased, moodustades võimsa lastekoori. Ka Katrin Onno õpib Adolf Fredriks muusikakoolis.

Katrin Onno on endine eesti algkooli õpilane. Ta muusikaliseks harrastuseks on viiul ja klaver, kuid ta tunneb huvi ka teatri vastu. Lucia-valimine on pikemat aega kestev toiming, nii on juba 1979. aastal sisseantud nende sooviavaldused, kes soovivad esineda kandidaatidena 1980. aastal ja sissesaadetud 900-st jäävad kandidaatideks 240.

Eesti noorte leeriõnnistamine Chicagos

EELK Chicago Esimeses Reformatsiooni koguduses toimus leeriõpilaste õnnistamine koguduse õpetaja Johan Teras'e poolt pühapäeval 7. okt. 1979. a. Õnnistati eesti noored: Eve J. Erita, Lembit Erita, Kristina Hauser, Martin H. Hauser, Silvi M. Pohla ja Allan J. Pohla.

KAASMAALASED!
Teatame, et oleme üle võtnud FORD ja MERCURY autoäri uued ja pruugitud autod.
OSTU VÕI MÜÜGI PUHUL PÖÖRDUGE MEIE POOLE!
- Meie rendime pika aja peale autosid
- Parandame iga firma autosid
- Esindame Michelin autokumme

Suur valik ja odavamad hinnad kui suurlinnas
Eriti soodsad hinnad jaanuaris ja veebruaris
VÄLJAMÜÜGIL '79. AUTOD
$100.— ODAVAMAD VABRIKU HINNAST
TERE TULEMAST!
Kal Ojamae Ford-Mercury Ltd.
130 GRAND RD. CAMPBELLFORD, ONT.
(Hwy 401 idasse, Hwy 30 põhjapoole)
Avatud esmasp. — reedeni 9—9, laup. 9—5
Tel. 1-705-653-2300
KALJO ja ARVED OJAMAE

M.T. MANKIN REAL ESTATE REALTOR
MARK T. MANKIN REALTOR
2670A Yonge St. (at Lytton Blvd) Toronto M4P 2J5
Kinnisvara ostu või müügi korral helistage
TOOMAS MANKIN, tel. 487-4477, kodus 447-2017

FINN TASTE BAKERY
7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)
(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)
TELEFON 225-0824
Pagariäri neile, kel on peen maitse
Äri avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
(Esmaspäeviti suletud)

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2205, kell 3—5 p.l.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

GARDENIA FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN
281 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331

Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, külpsised. Lihapirukad.
Soome rukkileib
EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID
Äri lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8.30—2. Esmasp. suletud.

SPORT

Lord Killanin ei kandideeri enam

DUBLIN — Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimees lord Killanin tegi detsembri keskpaiku teatavaks, et ta on lõplikult otsustanud loobuda oma kohast, kui Rahvusvaheline Olümpiakomitee koguneb eesoleval suvel Moskva olümpiamängude ajal. Ta arvab, et ta ei saa jätkata enam uut neljaaastast ametiaega.

Eesti parimad: Reet Palm ja Jaak Uudmäe

Eesti parimad sportlased selgitatakse tava kohaselt detsembris. Tänavu tunnistati naistest edukaimaks sõudja R. Palm, kes spordiajakirjanike ringküsitlusel sai kõige rohkem punkte — 271. Teise ja kolmanda koha pärast konkureerisid purilendur E. Laan ja ujuja L. Kruus. E. Laanele anti 164 ja L. Kruusile 163 punkti. Neljas oli kergejõustiklane S. Oja 76 ja viies allveesportlane T. Kompus 64 punktiga.

Meessportlaste konkurentsis pälvis esikoha kergejõustiklane J. Uudmäe 593 punktiga, kellele järgnesid võrkpallur V. Loor 470, laskur M. Jõgi 469, jalgratturid A. Pikkuus ja O. Ljadov vastavalt 419 ja 319, kergejõustiklane H. Puuste 248, aerutaja J. Poljans 170, mootorrattur L. Teesalu 129, suusataja Al Shmigun 100 ning ujuja I. Stukolkin 96 punktiga.

Spordiuudiseid kodumaalt

Sverdlovskis alanud suusavõistlustel Uurali karikaile tuli meeste lühimal võistlusdistantsil 10 kilomeetris üheksandale kohale võrulane Arne Sirel. Veidi varem toimunud maaspordiühingute N. Liidu ulatusega karikavõistlusel Krasnoufimskis oli 10 kilomeetris esimene Arne Sirel, teine Tõnu Sirel.

*

Tallinnas peeti N. Liidu karikavõistlused ujumise mitmevõistluses. Esimesel päeval tuli 50 meetris kolmandaks Margus Kukk ajaga 24,51, ja 100 m viiendaks ajaga 53.48. Teisel päeval oli ta võistluse kiireim, läbides 50 m ajaga 24,07. See on ka N. Liidu tipptulemus harva võistluskavas oleval lühidistantsil. 200 m vabaujumises oli M. Kuke aeg 2.00,37. Kokkuvõttes tuli Margus Kukk mitmevõistluses neljandale kohale.

200 m distantsil oli hea Eesti rekordi omaja Ivar Stukolkini tulemus vabaujumises 1.54,77, jäädes sellega teisele kohale.

Naistest oli parim Marina Trofimova, kes püstitas uue Eesti rekordi 800 m vabaujumises ajaga 9.32,34. Katrin Sillaste saavutas 100 m rinnuliujumises 1.18,86, mis on Eesti kõigi aegade tabelis teine tagajärg.

*

Tallinnas peetud maleturniiril võitis tallinlane Aleksander Veingold 9,5 punktiga, teist ja kolmandat kohta jagasid 16-aastane Tallinna keskkooli õpilane Jaan Ehlvest ja tallinlane Hillar Kärner, mõlemal 8 punkti. Järgnes tartlane Gunnar Uus 7,5 ja rahvusvaheline läti meister Janis Klovans Riiast.

*

Batumis peetud N. Liidu ulatusega jalgratturite meistrivõistlustel oli Eesti meeskond Valgevene järel teisel kohal. Individuaalselt oli Virgo Usin neljas, Toomas Kirsipuu viies ja Sven Jõgila kuues.

Kinkige sünnipäevaks „VABA EESTLANE"

RISTSÕNA NR. 1015

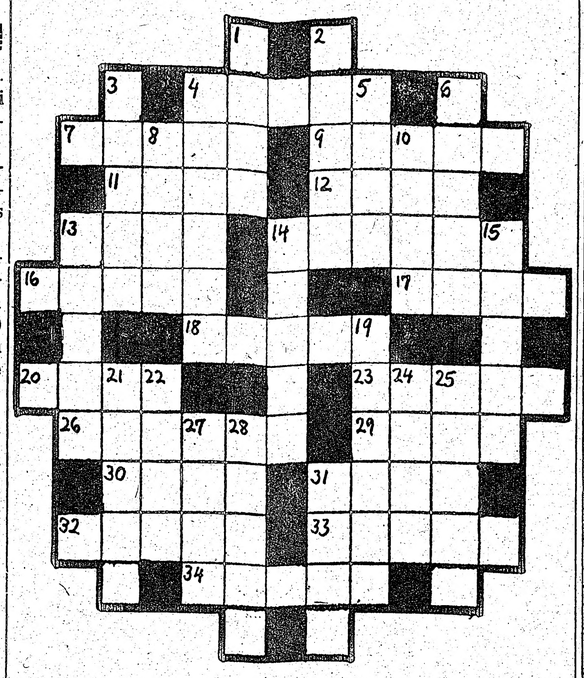

Põikread: 4. Neid on suures perekonnas palju, 7. Meeskuju kreeka muinaslugudes, 9. Kaugemale, 11. Pealinn Euroopas, 12. Lill, 13. Ühendad, 14. Ühes ilmakaares, 16. Mehenimi, 17. Paguluses surnud eesti maalikunstnik, 18. Umbrohi, 20. Kuulus endisaegne sõduri varustusse, 23. Metall, 26. Pikksilm, 29. Eesti kirjanik, 30. Lääge, 31. Mitte märg, 32. Tööstusasula Põhja-Eestis, 33. Iiri patrioot ja poliitik 18. saj. lõpus, 34. Soome kirjanik.

Püstread: 1. Köögiriist, 2. Poos, hoiak, 3. Väike kirik, 4. Linn Inglismaal ja Kanadas, 5. Mõte, 6. Populaarse eesti kirjaniku eesnimi, 8. Maitseaine, 10. Koha määrsõna, 13. Leivasort, 14. Endise USA presidendi eesnimi, 14. Mehenimi, 15. Rahvaesinduse nimetus mõnel maal, 19. Rõhuma, 21. Loos, 22. Defektiga inimene, 24. Kuritegu, 25. Kala, 27. Rootsi kuningate nimi, 28. Parim, valituim kiht, 31. Meeldiv, nägus.

PÜHADE RISTSÕNA LAHENDUS

Põikread: 1. Maga sa patuste rõõm, 11. Au, 12. Õu, 13. Tõrs, 14. Ninakas, 15. Õnar, 16. Laura, 18. Venis, 20. Kuusk, 21. Ingel, 23. Külas, 25. Ne, 27. AS, 29. La, 31. Mess, 33. Krõõt, 34. Laut, 35. Uri, 37. Ilo, 39. Barokk, 41. Joosep, 44. Kruus, 46. Dou, 47. Ära, 48. Isak, 50. M. Saar, 51. Kurv, 52. Narva, 54. Astel, 56. Gros, 58. Pai, 60. Laas, 63. Alla, 64. Nälg, 66. Na, 67. Kolmekuningapäev.

Püstread: 1. Ma tulen, 2. Gar, 3. Austrias, 4. Arno, 5. Adniel, 6. Usklik, 7. Tust, 8. Rõõmusta, 9. Õun, 10. Murakas, 17. An, 18. Veski, 19. Sülti, 20. Ka, 24. La, 26. Emma, 28. Jõuluvana, 30. Otse, 32. Sukad, 34. Looja, 39. Boxing, 40. Rivanool, 42. Sugulane, 43. Palvus, 44. Kuma, 45. Sära, 49. Kas, 51. Kel, 53. Välk, 55. Sula, 57. Rio, 58. Pan, 59. Inn, 61. Aav, 63. Ae.

Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esimees K. Tori, Püssi- ja Püstoliklubi esimees V. Kana ja Toronto Eesti Võitlejate Ühingu esimees H. Kivi vestlemas Eesti Vabariigi konsuli I. Heinsoo kodus sopran Tamara Norheimiga. Foto: Vaba Eestlane

RAAMATUID

müügil „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Hanno Kompus — **Kustutamata mälg kunsti järele**	11.—	35
L. Wahtras — **Liivaklass**	2.50	15
Enn Nõu — **Vastuvett**	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — **Reekviem**	3.50	35
H. Michelson — **Kodumaalt võõrsile**	10.—	50
H. Michelson — **Skautlikul teel**	3.—	35
H. Michelson — **Noorsootöö radadel**	3.—	50
H. Michelson — **Eesti radadelt**	9.—	35
Triinu" üksiknumbreid	1.50	
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — **Mõttelend — Pilte ja peegeldusi**	5.—	25
Karin Saarsen — **Lohengrini lal kumine**	4.50	15
Herbert Salu — **Utoopia ja futureloogia**	4.50	35
Eduard Krants — **Lumeliitlased** (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — **Mis need sipelgad** (luuletuskogu)	3.—	15
A. Kubja — **Kadunud kodud — mälestused**	4.—	25
A. Kubja — **Mälestusi kodusaarelt**	2.—	20
A. Kubja — **Palukesed**	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — **Seomepoisid** 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	35
Leho Lumiste — **Alamuse Andros — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust**	6.65	40
L. Lumiste — **Atlandi aknal**	2.10	40
L. Lumiste — **Killad külas**	5.30	40
A. Vomm — **Ristsõnad I**	2.50	20
A. Vomm — **Ristsõnad II**	2.25	20
A. Vomm — **Ristsõnad III**	2.25	20
A. Vomm — **Ristsõnad IV**	2.25	20
Ants Vomm — **Minu hing** (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — **Varjud** (luuletuskogu)	8.—	30
K. Eerme — **Surnud laevad ja elavad mälestused**	1.50	15
K. Eerme — **Päevata päevad ja ööta ööd II**	4.—	40
S. Ekbaum — **Ajatar** (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — **Jumalaga, Kars ja Erzurum**	4.—	30
J. Pitka — **Rajusõlmed**	8.80	40
A. Käbin — **Vaim ja muld**	5.—	40
Urve Karuks — **Kodakondur** (luuletuskogu)	6.—	20
H. Oja — **Koputused eneses** (luuletuskogu)	1.50	25
H. Oja — **Tunnete purdel** (luuletuskogu)	2.75	25
A. Küng — **Mis toimub Soomes?**	14.—	50
Aarand Roos — **Juutide kuningas Tallinnas**	6.—	40
E. Sanden — **Mitme näo ja nimega**	12.50	50
E. Sanden — **Loojangul lahkumine Tallinnast**	16.20	50
E. Mänd — **Aastate pärand** (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
Estonian Scouting	3.—	35
Eesti skautlus viiskümmend aastat	2.—	1.—
TERR KUNGLA juubelialbum (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	1.—
RAAMATUID LASTELE:		
Ilme Ivandi — Pargi	2.50	30
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkoolilastele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkoolilastele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

Puhast valet sisaldav võrukaelalugu

18.

Kelner oli ilmunud Jääskeläise tellitud vodkaga. — Telli nüüd toitki, soovitas Vuotilainen. Kelner sai toimetajalt õhtusöögiks samad juhised kui teisteltki lauas. Äkki Jääskeläisele siiski meenus:

— Kuid mul pole enam neid söögikupongegi järel ega rahagi!

— Ära selle pärast muretse. Meil on neid küll nii palju kui vajad. Kogu reisi ajaks, lohutas Lindsten.

— Noh, hästi siis. Aga märgime täpselt üles! Ma maksan koju jõudes tagasi. Kuhu ma jäingi? Nii, see katsus palitu riiet, kõigepealt kaelust ja siis vahetevahel ka varrukat ja pakkus natukese aja pärast lisa, lubades 120. Äkki see teine ütles talle midagi miilitsast ja nad mõlemad vaatasid ranna suunas. Minagi vaatasin sinna poole. Seal ei olnud kedagi, aga nad mõlemad hakkasid kiiresti minema vastupidises suunas.

— Jalutasin veel natuke aega seal rannatänaval ja mõtlesin siis hotelli tagasi puhkama minna. Tulin oma ruumi ja juhtusin katsuma kuue põuetaskut, kus pidi rahakott olema. Ei olnud midagi. Aga ma olin täiesti kindel, et see oli mul ruumist lahkudes veel taskus, ega ei saanud sealt ka kuhugi kukkuda. Mina otsisin veel ruumis kohvrist ja igast kohast, aga see oli kadunud. Kuna selles olid kõik rahad, toidukupongid, tollikaart, sõiduluba ja muud paberid, siis ma helistasin reisijuhile Virtasele. See oli tulnud juba teistega ringsõidult ja tuli minu ruumi.

— Virtanen ütles, et seda tuleb miilitsale teatada, sest ilma tollikaardita ei pääse riigist välja ja olematute rahadega tuleb raskusi. Õnneks oli pass hotellis hoiul. Koos Virtasega läksime alla hotelli portjeele asju seletama ja see helistas miilitsale.

— Söö nüüd natuke vahepeal, meenutas Vuotilainen Jääskeläisele, kelle ees oli supitaldrek juba jahtumas. Mees helpis lusikaga taldreku tühjaks enne kui jätkas.

— Aga siis see kogemus alles algas! Kui sa eile rääkisid mikrofonidest lauas, siis ma ei uskunud seda, aga nüüd ma tean millest räägin. Ja jumal hoidku, mina sellest veel räägin! Räägin pergele, kuigi seal istub nüüdki mees kuuldeklapid kõrvadel ja teine kütib kusagilt kaameraga, ägestus Jääskeläinen ja lõi rusikaga lauale.

— Siia tulid kaks miilitsat autoga. Üks rääkis head soome keelt ja mõlemad olid viisakad. Mina rääkisin neile sama loo kui äsja teile ja see soome keelt rääkiv sell ütles, et meil tuleb kahjatsevalt minna miilitsasse. Läksime autoga ja sõitsime vähe aega. Kui kohale jõudsime siis stiil muutus. Oh pergele, ma ei saa sellest rääkidagi, kuidas siin inimesi koheldakse! Aga nüüd ma räägin, ja räägin jumala eest igaühele, et informatsioon leviks. Rusikas raksatas uuesti lauale.

Punetus Jääskeläise näol oli veelgi süvenenud ja mees ägenes rääkides. Tagudes oma rusikaga korduvalt vastu lauda ta jätkas:

— Mind viidi väiksesse ruumi, kuhu tuli saatana suur mees. See käsutas mind lahti riietuma. Esiteks ma arvasin, et see ei mõista soome keelt ja seletasin talle, et ma ei riietu lahti ja et minult on varastatud rahakott. Aga see hakkas karjuma, haaras mul kuklast kinni ja rebis kuue seljast, lipsu kaelast ja hakkas särginööpe lahti võtma. Mina tõmbasin end tema haardest lahti ja hakkasin tagasi karjuma. See saatan põrutas mulle rusikaga näkku nii, et langesin põlvili kägarasse ja sealt põrandale kui kott.

— Teadvus ei olnud kadunud üle paari minuti. Süda kiskus krampi nii et arvasin end lämbuvat. Ja seda mäletan, et imestasin kas süda vastu peab. See saatan lõi südamehaiget meest! Jääskeläise rusikas põrutas jälle vastu lauda nii et toidumõud hüppasid klirinal.

— Ära nüüd enam ärritu! See ei ole hea. Sööme vahepeal, rahustas teda Kainuu mees. Toimetaja rüüpas vodkaklaasi tühjaks ja pühendus siis vaikides vasikapraele. Toit ei näinud siiski maitsevat, sest ta lükkas pooleldi söödud taldreku kõrvale.

— Kui sain jälle veidi õhku hingata, siis see mees hakkas uuesti karjuma, et võta riided seljast ja pigistas kuklast nii, et sädemed lõid silmist. Sellisele oli parem kuuletuda. Kui lõpuks olin päris särgiväel, siis tõugati mind väiksesse betoonkongi! Seal ei olnud mingit pingikestki ja põrand oli väga külm. Aja möödumist oli võimatu arvestada. Kui hiljem sain oma riided ja kella tagasi, siis märkasin, et aega oli kulunud peagu paar tundi. Aga see tundus palju pikemana.

— Võtame, et komme ei ununeks, ergutas Kainuu mees.

— Siis ma sattusin ülekuulamise alla. Esiteks võeti sõrmejäljed; vaadake värv pole veel sõrme küljest kadunud, kuigi ma seda katsusin oma ruumis puhastada. Siis küsiti kõiki võimalikku minust ja sugukonnast alates vanaisa vadereist. Aga siis, te ei mõista arvatagi, mis tuli!

— Mis siis? heitis Lindsten põnevust ergutava küsimuse jutustajale.

— Ülekuulaja, seegi rääkis soome keelt, hakkas küsima teist. Ega sellest veel midagi, aga ta teadis kõik, mis me olime siin lauas rääkinud! Ja siis ta lõi nina ette just siit samast lauast eile õhtul tehtud fotod! Neid oli võetud mitmest kandist nii, et meist igaühe nägu oli näha. Mina ei suutnud õieti mõtelda, kust need olid võetud, sest ma ei märganud eile siin mingisuguseid pildistajaid. Kas te märkasite?

— Ei, kuuldus vastus kolmest suust korraga.

— See ülekuulaja küsis sõrmega igale näidates, mis mina teist tean. Mina ei saanud rääkida muud, kui seda mida teadsin, ütlesin teie nimed ja rääkisin, et kohtasin teid esimest korda alles selle reisi ajal.

— Kuid see fotode näitamine polnud sellega veel lõppenud. Mees tõi esile veel uusi, muidki selles söögisaalis võetud fotosid. Ta osutas noortele meestele ja küsis, kas nende hulgas ei juhtu olema neid Neeva ranna rahavahetajaid. Kõik näod olid siiski täiesti võõrad.

— Siin küll eile mingisugust pildistajat polnud näha. Aga neil on muidugi eri kohtades saali kaunistustesse, õhuventiilidesse ja mujale peidetud päris samasuguseid kaameraid kui meil on praegu pankades pangaröövlite jaoks. Küllap neid kaameraid on hotelliruumideski. Nii tavalisi kui ka filmikaameraid. Osa neist on infrapunast süsteemi, seletas Lindsten.

— Kui viid võõra tüdruku oma ruumi, võid üsna hästi sattuda 69-poosis olevaks filmitäheks. Nende piltidega on KGB aastakümneid pigistanud lugematul arvul inimesi. Kui ei tee neile seda või teist teenindust, siis sinu eit saab pildid või need avaldatakse mujal. Enamuses inimesi teevad mida palutakse. Ja see esimene teenindus on veel nii väike, et sellest ei maksa nagu keeldudagi. Pärastpoole maksavad väikest tasugi. Nii ongi siis saadud uusi töötegijaid konksu otsa jatkuvaks teeninduseks, seletas Lindsten.

— Kuid selle pildivaatamisega see visiit veel ei lõppenud. Kui mina ei osanud piltidel ühelegi kahtlusalusele näidata, viidi mind sellisesse kurjategijate kindlaksmääramise paraadile nagu ameerika tv-filmides. Esiteks läksime suurde tühja ruumi. Tahaseinale toodi siis rida erisuguseid mehi, pättidest ja räbalakuttidest kuni korralike väljanägemisega meesteni. Mind kästi käia mõni kord neist mööda ja vaadata, kas nende hulgas oli neid rannasõpru. Kõik öeldi olevat taskuvargad. Ei märganud tuttavaid nägusid nende hulgas.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110
kodus 699-2395

Rahvusegi küsimus on teatud määral omapäraküsimus. Omapära alles teeb meid iseteadvaks ja teadlikuks. Aga inimeste ja rahvaste omapära ilmneb sagedasti selgemalt ja kujukamalt pahedes kui voorustes.

A.H. Tammsaare

VABA EESTLANE

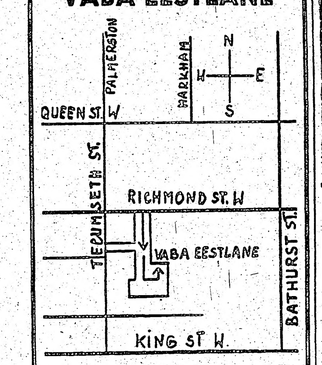

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks tolli ühel veerul	$3.50
esiküljel	$4.—
tagaküljel	$3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

Nüüd on see seadus. Teie ei saa enam autot juhtida ilma kindlustuseta.

Compulsory Automobile Insurance Act hakkas kehtima 1. detsembril 1979. Nüüd peavad Ontario elanikud omama kindlustuse kui nad registreerivad oma mootorsõidukeid. Autosõitjad ei saa enam maksta 150 dollarit Motor Vehicle Accident Claims Fund'i ja registreerida oma sõidukit ilma kindlustuseta. MVAC Fund ei võimaldanud kindlustust; see hüvitas õnnetuse ohvri ja tegi sõitja vastutavaks nõudesumma maksmise eest.

Autode registreerimise uuendamise viimaseks tähtpäevaks on 29. veebruar 1980.

Iga mootorsõiduki registreerimiseks peab teil olema minimaalselt 100.000 dollari suurune kolmanda osalise vastutuse kindlustus. Kui te soovite rohkem informatsiooni uue Compulsory Automobile Insurance Acti kohta, siis muretsege endale vastav brošüür Vehicle Licensing Offices't või Driver Examination Centres juurest või kirjutage (telefon collect 1-416-963-1111) aadressil:

**Consumer Information Centre
Ministry of Consumer
and Commercial Relations**

**555 Yonge Street
Toronto, Ontario
M7A 2H6**

Frank Drea,
Minister of Consumer and
Commercial Relations
William Davis, Premier
Ontario

Eestlanna ajalehe toimetusse

Newark'is, N.J. ilmuva ajalehe „Star-Ledger" toimetuses on asunud reporterina tööle eestlanna Anita Susi-Caputo. Tiraazhilt on „Star-Ledger" Ameerikas 13. kohal.

Anita Susi lõpetas Livingston kolledzhi (Rudgersi ülikooli osa) 1975. aastal. Anita ja ta abikaasa Salvatore Caputo, kes töötab televisiooni-toimetajana, elavad South Plainfieldis, N.J.

ÕHTUL

ALLAN G. OOLO, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
North Scarboro Professional Centre'is, 3420 Finch Ave. E. (Warden'i juures) Scarboro, Ont. M1W 2R6
TELEFON 497-4802

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

San Franciscost

Eesti rahvusgrupi jõulukoosviibimine toimus 15. dets. Ebenezer Lutheran Church ruumides ligemale 200 osavõtjaga. See oli kolmekümnes uuseestlaste jõulu-koosviibimine koos pastor Karl Lippinguga. Ajalooliselt lähevad aga San Francisco eestlaste kokkutulekud jõulupuu all tagasi 1904?nda aastani. Sajandi teisel dekaadil oli koosviibimised eriti suured, haarates kuni kolmsada inimest.

Avasõna ütles S.F.E.S. esimees Peeter Grüner, palvuse ja jõulukõne pidas abipraost Karl Lipping. Klaveripalaga esines noorpianist Paul Zavilski, flöödisologa Kristi Williams. San Francisco Segakoor Paul Maidre juhatusel kandis ette viis laulu. San Francisco Eesti Täienduskooli õpilased Peeter Grüneri juhatusel laulsid neli jõululaulu.

Lõpuks nauditi Helgi Rett'i juhtimisel Eesti Täienduskooli lavastust „Jõuluvana oodates", kus kaastegevad olid: Linda Valter, Helga Veideman, Jaan Kett, Toomas Rett, Kristi Luik, Virve Vihman, Raivo Vihman ja Alan Vinci. Heliefektide eest hoolitses Evert Rekk. Toredad kostüümid tulid lastevanematelt.

Järgnes jõulukoosviibimne eesti toitudega rikkalikult kaetud lauas. Eeskujuliku töö olid teinud prouad Erna Lepp, Linda Kotkas ja Paula Kaldre heade abilistega.

*

Majaõnnistamisi toimub viimasel ajal vähe ja see komme ei ole kunagi olnud eriti läbilöönud Põhja-Kalifornias. 24. nov. õnnistas aga abipraost Karl Lipping ins. Alfred Ilvese ja tema kunstnikust abikaasa Florida tuliuue moodsa elamu

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord (Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Morgan Hillis. Selleks puhuks olid lapsed ja lapselapsed kohale sõitnud, samuti palju sõpru Põhja-Kalifornia linnadest.

*

Balti Õhtu 19. jaanuaril. Oodatud ürituseks rahvusgrupis on taas elustatud mõte baltlasi ühise katuse alla tuua. See toimub Läti Majas, San Franciscos, 425 Hoffman Ave., peamiselt lätlaste korraldusel: Esinevad: Leedu Rahatansutrupp, Läti Noorte-Ansambel ja San Francisco Eesti Segakoor Paul Maidre juhatusel. Õhtusöök on lätipärane. Sissepääs $5.—, õpilastele $4.—.

*

Möödunud suvel toimunud Lääneraniku Eesti Päevade puhul ilmus nägus voldik Eesti tutvustamiseks sini-must-valge trükis. Nüüd kuuleme, et seda on võimalik tellida aadressil: Välisvõitluse toimkond, c/o Estonia Society of Los Angeles, 1306 West 24th Street, Los Angeles, CA 90007. Hinnaks on kuus senti tükk, pluss saatekulud. Voldikud on trükitud nahkjal kriitpaberil, kaaludes umbes poolteist naela saja eksemplari kohta koos pakendiga.

KUNGLA 30 — kaunis eesti raamat

Vastavalt Eesti Arhiiv Austraalias soovile saatis TERR „Kungla" sügisel 2 koopiat juubeliraamatust KUNGLA 30 ja eksemplare viimaste aastate eeskavadest Austraaliasse. Hiljuti saabus meeldiva üllatusena Eesti Arhiiv Austraalias arhivaarilt, dr. Hugo Salasoolt, tänukiri, milles ta kirjutab järgmiselt: „KUNGLA 30, tõenäoliselt küll kõige kaunim välimuselt ja sisult väljaanne, mis väljaspool Eestit kunagi ilmunud, on väga väärtuslikuks täienduseks Eesti Arhiivi Austraalias kogudele."

Dr. Salasoolt saabunud tunnustus rühma raamatule on eriti märkimisväärne, kuna tema töö arhivaarina võimaldab temal tutvuneda peaaegu kõikide eesti trükistega. „Kungla" rühm ja raamatu toimetus tunneb suurt rõõmu, et nende töö ja vaev on niisuguse au osaliseks saanud.

KUNGLA 30 on samuti siin Torontos saanud rohkelt kiidusõnu, kui piltiderohke, ülevaatlik rahvatantsuraamat, mis on sobiv igasse eesti kodusse, igale eestlasele.

KUNGLA 30 raamatut on veel saadaval „Kungla" rühmalt (helistada 363-2504, 225-4543, 221-9735) ja Abistamiskomiteest ning Vaba Eestlase ja Meie Elu toimetustest.

Nalja

Uksehoidja telefon helises hotellis ja üks hääl kurtis:

— Minu toa laes on pragu ja sajab vihma. Kui kaua see võib kesta?

— Kust mina peaksin seda teadma, ega ma pole ilmaennustaja.

Toimetusele saadetud kirjandus

USK JA ELU nr. 2 (26) — 1979. Eesti Apostlik-õigeusu kiriku ajakirjas on avaldatud: „Märtrit mälestades", M. Ervart ja T. Lepik „Mälestuskilde piiskop Platonist", L. Trett „Kaana pulmad" (Piibli-aineline ballaad), „Juhtkirja asemel", L. Ruumet „Usk ja teadus", V. Setälä „Kuidas praost Herman Aav sai Karjala piiskopiks". T. Lepik „Vaatlusi kiriku jumalateenistuse arenguteelt", A. Valm „Jumal me abimees", Lydia Trett „Hääled minevikust ja kaasajast", ja „Palvest". „Üksainus püha kogu maapealne...", lühiteateid Õigesu Kiriku tegevusest mitmelt maalt ja mandrilt, V. Velleso „Huvitavat väljastpoolt", J. Tõnissoo „Mis nägu oli Kristus", V. Hiiesalu „Usurännak Pühale Maale", „Kirik ja naised", alajaotustega „Naiste pühitsemisest", „Naised kiriku teenistuses", „Uue ajastu algus", lühiteateid. Ajakirjas on avaldatud haruldasi fotosid, mis kõik on hästi dateeritud ja nimedega varustatud.

VARRAK, Viies sabalüli 1979. Kahekeelne eesti ajakiri lõpetas ilmumise juba aasta alul, kuid kaastöö ülejäägi tõttu oli „sunnitud" viis lisavihku välja andma. Toimetaja ütleb selle vihu juures oma lõpliku hüvastijätu, et enam pole uusi oodata. Viimases numbris kirjutavad H. Riga „Meie suurlahing — presidendi valimine", Evald Prems „Kingir — Sumer", ulatuslik ja asjalik uurimus sumeri ajastust, P.P. Naha „Jaanipäev ja jaana", J. Tiht „Need toonased inimesed", R. Kont „Tüli majas", V. Obet „Talumeeste nimesid", palju lühemaid nalju ja kommentaare, enamuses inglise keeles. Lõpuks toimetaja „Epiloog", kus H. Riga teeb kokkuvõtteid kogemusist ja muljeist, mis viie aasta jooksul on kogutud ja mis ajakirja 3208-l leheküljel on trükituna eestlastele lugemiseks, aga ka mõtlemiseks saadetud. Ajakiri ehitati üles lugejakirjadele, kuid nende osa muus mahus on siiski olnud väike. Oma viimastes numbrites oli ajakirja mahust suur osa ingliskeelne, ega olnud ilmne, kas see oli ümberrahvustamiseks või ingliskeelsete lugejate eesti ainete juurde toomiseks. Võib-olla mingisuguse riikliku toetuse saamiseks?

Arvo Mägi, Eesti rahva ajaraamat. Raamat sisaldab kroonika kujul eesti rahva ajalugu selle algusest tänapäevani koos tähtsamate sündmustega maailma ajaloost, mis on mõjutanud eesti ajalugu. Eesti Päevalehe kirjastus, Stokholm 1979. 256 lk. Kaas, 20 illustratsiooni ja lay-out Otto Pajult, 17 kaarti autori visandite järgi joonistanud Vello Kallas.

Herbert Michelson, Kodumailt võõrsile. Raamat noortele, noortejuhtidele, vanemaile ja noortesõpradele. Mälestusi ja teatmeid 1942—1963. Eesti Skautmasterite Kogu USA Koondise väljaanne 1979. 240 lk.

Ain Kalmus, Päästa meid ära kurjast. Kolmas raamat mälestusi. Eesti Kirjanike Koopratiiv 1979. 205 lk.

VALGED PÕLLUD nr. 72 — 1979. T.E. Baptisti Koguduse Misjonitoimkonna väljaanne. Uue numbri sisuks on M. Polasheki luuletus „Too koju", H. Elleri „Arge kartke", K. Raidi „Miks, kuidas, kes kus", misjonikirju Lõuna-Aafrikast, Paapuast Uue-Gineast, Argentiinast, Araabiast, E. Sirotkini mälestuste järg „Sihi poole", A. Lauri „Jeesuse palve", palju lühemaid kirjutusi, teateid ja pühadetervitusi.

AJA KIRI nr. 4 (22) — 1979. Sisus: „Milleks", lugeja veerg, toimetaja veerul „Müstiline" MÜ, T.P. Park „Vabadusvõitlus või tõusiklus", „Evald Hermaküla", V. Salo „Mahavaigitud Masing", „Tuhksõreda taeva all", U. Masingu sõnad kohandatud T. Paxtoni viisile, I. Mikiver „Eesti proosa 1956—1968", „Näod MÜ '79", E. Nõu „Teine teistmoodi raamat", E.E. Aavik „Enda-abi (self-help) võimalusi", E. Loo „Hermaküla oli oks", „Jas? Miks? Kuidas?", Rita Sui „Esimene koolipäev", M. Valgemäe „Rebane räästa all", E. Klaar „Noorsooteater Stokholmis", „Teised lehed" ja teated.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 10. jaanuaril 1980 — Thursday, January 10, 1980

KIREV MAAILM

NEW YORK — Ausad maksumaksjad on need, kes peavad USA varaametit ülal, kirjutab üks majandusajakiri. Biljonid lähevad varaametil kaduma seetõttu, et tulumaksust võetakse maha kulutusi, mida õigupoolest ei tohiks seaduse järele võtta, kuid mida lihtsalt ei jõuta kontrollida. Kuid väga paljud ei registreeri oma tulusid üldse. Maksuamet on arvestanud, et näit. 1976. aastal oli organiseeritud kuritegevuse alal tulusid 135 bilj. dollarit, mida muidugi kusagil ei näidatud ja mille eest riik oleks pidanud saama tulumaksu 26 biljonit. Järgmisel aastal tahab maksuamet läbi töötada ja kontrollida 1,8 miljoni üksikisiku tulumaksulehed. Iga dollari eest, mis sellise läbitöötamisega kulutatakse, loodetakse arvestuste järele tagasi saada $5. Seega maksuametnik peab uurimise all oleval isikul lihtsalt „plaani täitmiseks" mingi maksust mahaarvatud summa kustutama.

NEW YORK — Zsa, Zsa Gabor, kes seitse korda mehel olnud, jutustas ajakirjanikele, et ta olevat kõikide meeste käest peksa saanud. Mõni mees kolkinud teda veidi rohkem, mõni aga jälle selle eest vähem. Ta jutustas ka üldtuntud isikutega kohtamisel käimisest. Näit. Frank Sinatra kõnelnud kohtumisel „vaid ühest asjast". „Ma läksin kord kohtamisele ka president Kennedyga ja ka temal mõlkus meeles vaid see üks asi"," ütleb Zsa Zsa.

ATLANTIC CITY — Mängukasiinodes võivad nüüd oma raha maha mängida ka vigased ja pimedad. Atlantic Citys kerkib uus kasiinodelinn ja sinna seatakse mänguautomaadid üles ka vigastele. Mänguautomaadi vänt pannakse nendes automaatides nimelt nõnda kõrgele, et ratastoolil istuja võib mugavalt ja vaevatult seda kasutada. Eri mängumasinad on sisse seadmisel pimedatele, kusjuures juhised automaadi kasutamiseks on masinal Braille pimedatekirjas.

NANCY, Prantsusmaa — Maailma tigude-söömise meister, 27-aastane Marc Quinquandon suri seedimisrikke tõttu haiglas pärast seda, kui ta oli söönud kolme minuti jooksul 72 tigu ühel tantsupeol Prantsusmaa idaosas olevas linnas.

INVERCARGILL, Uus-Meremaa — 15-aastane Kenneth MacMillan sai surma, kui ta kerge lennuk, mille ta oli varastanud, purunes pärast kolmetunnilist lõbusõitu. Poiss oli võlutud lendamisest ja võtnud varem ka ühe lennutunni.

WASHINGTON — Vabaabielude arv on viimase kümne aasta jooksul kasvanud kahekordseks. Riigi statistikabüroo andmetel on praegu vabaabielusid 1.137.000. Rõhuvam osa vabaabielulisi on alla 25 aasta.

SEATTLE — Vesimadratsiga voodil püstitasid uue maailmarekordi Spokane kolledzhi õpilased Washingtoni osariigis. Vesimadratsil heitis üksteise otsa nimelt 120 noorukit. Senine rekor oli 94. Rekordimehed ütlesid, et nende rekord jääb püsima igaveseks ajaks, kuna alumised lamajad ei kannataks suuremat koormat välja.

PORVOO — Porvoo loodusteaduslik muuseum on saanud omale haruldase külalise, kelleks on albiino ehk valge siil. See väga harva esinev siil leiti septembris Lapinjärvel. Valge siil liikus koos oma normaalvärviliste sõpradega, kuid äratas tähelepanu oma valge värvi tõttu. Siil viidi Porvoo loodusteaduslikku muuseumi, kus see määratleti kui albiinosiil. Albiinoindiviide võib olla igas elavas olendis, mis on tingitud teatud geneetilistest häiretest või värvipigmenti puudusest. Valgele siilile anti nimeks Vilbert ja see asus juba mõni nädal tagasi talveunele.

Peetri koguduses oli ühine jõulupuu pühapäevakoolile ja leericelseile, kes esitasid pikema sõnalis-muusikalise kava. Pildil pühapäevakooli koor laulmas, klaveril saatmas koorijuhataja Margit Viia.
Foto: Vaba Eestlane

Täna on juttu

Ainult 18 riiki on kaotanud surmanuhtluse

Viimasel ajal on suund surmanuhtluse tagasi toomiseks

Amnesty International on mures, et tema poolt soovitud surmanuhtluse kaotamise eelnõu pole aktsepteerimist leidnud laialdasemalt maailmas, kuna seni on ainult 18 riiki nõustunud surmanuhtluse kaotamisega, seda nii rahu kui ka sõjagi ajal. Nende riikide hulgas on kõik Põhjamaad.

Amnesty International poolt avaldatud rapordis pöördutakse riigivalitsuste poole, et need kiiresti asuksid surmanuhtluste keelustamisele oma riikides. Samas rapordis seletatakse, et surmanuhtlus on veel kasutamisel karistusmoodusena 134 riigis. Lähtudes rahvusvaheliste organisatsioonide inimõiguste seisukohtadest surmanuhtluste osas, seletatakse põhjusi, miks Amnesty igal juhul on vastu surmanuhtlustele.

Rapordist ilmneb, et kõigil mandreil on riike, kus on surmanuhtlus lubatud.

Euroopas on surmanuhtlust lubavad seadused Prantsusmaal, Itaalias, Belgias, Albaanias, Rumeenias, Bulgaarias, Türgis, Kreekas ja N. Liidus. Viimasena nimetatud riigis on surmanuhtlus võimalik ka II maailmasõja ajal sooritatud kuritegude, teatud majanduslike kuritegude ja mõrvade eest.

Enamuses Aafrika riikides on surmanuhtlus lubatud; tavaliselt see karistus määratakse vägivaldsete kuritegude, mõnes riigis ka majanduslike kuritegude puhul, nagu üleliigse vilja kogumise puhul. Rahvuslikes kriisiolukordades, näiteks valitsuse vahetuste järele on sageli teostatud laiaulatuslikke hukkamisi. Nii on juhtunud viimasel ajal Gaanas, Sudaanis ja Etioopias.

Surmanuhtlus on võimalik ka Põhja-Ameerika mandril.

Kanadas on sellise otsuse määramine võimalik sõja ajal.

Ühendriikides esineb seadusandlus osariikides, suurem osa neist on säilitanud surmanuhtluse ja osa neist, kus see on lõpetatud, mõtlevad praegu selle tagasitoomisele.

Kõigis Lähis-Ida maades on kehtivad surmanuhtlust lubavad seadused, muuhulgas riigi sisemise või välise julgeoleku kindlustamiseks ja kallalekippumise puhul. Poliitilisel põhjusel on viimasel ajal hukatud inimesi Iraanis, Iraakis ja Liibüas. Seksuaalkuritegude eest võidakse surmanuhtlust määrata Iraanis ja Saudi-Araabias.

Amnesty arvestab surmanuhtluse hulka ka massmõrvad, mida on johtunud viimasel ajal Ugandas Idi Amini võimul oleku ajal, Etioopias ja Kamputseas (Kambodzhas). Kuid ühestki neist riigist pole saadud andmeid kui palju seal on hukatuid. Ugandas arvatakse neid olevat 50.000—300.000.

Kamputseas pärast 1975. a. arvestatakse surnuid kolmele miljonile ehk pool elanikest.

Ei ole suudetud näidata, et surmanuhtluse ähvardusel või surmahirmul oleks mõju kuritegude arvule, öeldakse Amnesty rapordis. Kuritegude arv eriühiskondades oleneb muudest ühiskondlikest tegureist kui surmanuhtlusest.

Surmanuhtluse kasutamist on katsutud piirata mitme rahvusvahelise deklaratsiooniga ja kokkuleppega. Tähtsaim neist on LRO-s koostatud rahvusõigusi ja poliitilisi õigusi puudutav kokkulepe, mille on siiani ratifitseerinud ainult 60 riiki, nende hulgas Kanada ja ka Soome.

Kõigis Aasia riikides on kehtimas surmanuhtlust lubavaid seadusi. Poliitiliselt teisitimõtlevaid on hukatud kohe kohtuprotsessi järel, nagu Hiinas, kus surmanuhtlus karistusena on võimalik ka mitme majandusliku kuriteo puhul.

Jaapanis võidakse surmanuhtlus määrata lennukihõivamise puhul, mis on viinud inimohvriteni.

Malaisias ja Filippiinidel võivad põhjustada surmanuhtluse mõned narkootikaga seotud kuriteod.

Ladina-Ameerikas mitmed riigid kaotasid ära surmanuhtluse kas eelmisel või käesoleval sajandil. Viimasel ajal on suund üha rohkem surmanuhtluse tagasi toomisele.

Suurim osa hukkamistest on sooritatud viimasel ajal seletamatuks jäänud „kadumiste" kujul.

Nii on Argentiinas ja Guatemaalas ilmselt hukatud tuhandeid inimesi, kui nad on „kadunud" teadmatusse. Amnesty seisukoht on, et valitsuste aktiivne või käudne selliste surmaüksuste toetamine ja rande riikide poolsõjalised grupid on vastutavad nende mõrvade eest.

20.000 partisani tulid džunglist päevavalgele

SALISBURY — Briti ametivõimude andmetel on Rodeesias džunglitest kogumiskohtadesse välja ilmunud ligemale 20.000 partisani, alistudes Londonis sõlmitud kokkuleppele võitlustegevuse lõpetamiseks. Kuid vaherahu kindlustavate ja kontrollivate inglise ohvitseride andmetel on džunglites veel suurel arvul partisane ja terroriste, kes ootavad võitluste uuesti puhkemist. Inglise sõdurid on leidnud suurel arvul ka partisanide poolt peidetud relvaladusid, mis nähtavasti on mõeldud selleks puhuks kui võitlused uuesti peaksid puhkema.

Washington: Marksistid terroriseerivad Teheranis ameeriklasi

WASHINGTON — Washingtoni saabunud andmetel toimuvad Teheranis mitmes provintsis suured rahutused, mis on nõudnud juba sadu surmaohvreid. Kõige suuremad ja ohvriterikkamad demonstratsioonid leiavad aset Iraani loodeosas Tabrizis, kus elanikkond toetab ajatollah Khomeiniga opositsioonis olevat vaimulikku ajatollah Shariat-Madarit. Valge Maja pressisekretär Jody Powell mainis ajakirjanikele, et Ühendriikide võimudele ei ole enam selge, kas ajatollah Khomeini kontrollib Ühendriikide saatkonnahoone üle võtnud „üliõpilasi" ja kas tal on üldse kontrolli Iraanis toimuvate sündmuste suhtes. Jody Powell mainis, et mõned saatkonnahoones olevaist terroristidest-küüditajatest on tõenäoliselt marksistid, kellede huvides on segadust Iraanis suurendada.

Natside kütt kaotas oma koha

WASHINGTON — Ameerika Ühendriikide kohtuministeerium on andnud seni natside jahtimisega tegelenud Martin Mendelsohnile teised ülesanded, mis ilmselt häirib Ühendriikides neid ringkondi, kes on pannud käima suure kampaania pärast Teist maailmasõda Ühendriikidesse saabunud natsi sõjakurjategijate avastamiseks. Martin Mendelsohn oli kohtuministeeriumis eriuurimiste osakonnas asetäitja direktor ning tegutses viimasel ajal väga energiliselt Ühendriikides kahtluse alla sattunud isikute mineviku uurimisega. Eriuurimiste osakonna tegevus muutus tunduvalt intensiivsemaks pärast seda kui New Yorgi Brooklyni linnaosa esindav Esindajatekoja liikmel Elizabeth Holzmanil õnnestus suurendada natside jälitamiseks määratud summasid. Martin Mendelsohnil olid ilmselt head sidemed N. Liidu, Poola ja teiste raudeesriidetaguste riikide võimudega, kes muretsesid talle „informatsiooni" ja „tõendusmaterjale" kahtlusaluste kohta.

Läbikäimine välismaalastega lõpetatakse

PEKING — Hiina julgeolekupolitsei on teinud hiinlastele korralduse, lõpetada kõik suhted ja läbikäimised välismaalastega. Paljud hiinlased, kelledel olid sõbralikud sidemed välisajakirjanikega ja läänеriikide saatkondade personaliga, on teatanud, et nad katkestavad need sidemed. Samuti on hiina üliõpilased, kelledel olid kontaktid läänеriikide üliõpilastega, oma läänest saabunud sõpru informeerinud, et neil ei ole enam „aega" nendega läbi käia.

New York juubelite keerises

NEW YORK (VE) — Eestlaste suurearvulisest saabumisest New Yorki (nagu mujalegi!) on kas möödunud või möödumas 30 aastat. Sellega käasuvad ka paljude organisatsioonide juubelid. Üheks pidulikumaks sündmuseks sügiseses New Yorgis oli NYE Naisklubi 30. aastapäeva tähistamine kontsert-aktusega. Avasõnad lausus Marta Lannus, palvuse pidas õpetaja Valdeko Kangro, ülevaate klubi tegevusest andis Juta Kurman, kes on klubi juhtinud juba 23 aastat. Peokõnelejana toimis Gertrud Äniline teemal „Vabastatud naine". Ta käsitles tänapäeva naise võrdõiguslikkust mehega, kes on teinud seadused, mis sageli ei tunnusta naise samaväärsust. Aktuse kavalises osas kuuldi Valdeko Kangrot viiulil (saatjaks Maaja Roos) ja Malle Mägi klaveril. Etlejana toimis Velly Kerjan. Õhtu lõppsõnad lausus klubi auliige Mall Jürma. Tervitasid paljud eesti organisatsioonid, alates E. Rahvuskomiteest ja paljud üksikisikud. Oli kingitusi, lilli ja ülevat meeleolu kuhjaga.

Klubi tegevuse hindamatust panusest eestlusele annavad tõestust mõned arvud: 30 aasta vältel on peetud 300 kultuuriõhtut umbes 30.000 osalejaga.

Ka on jõudumööda toetatud rahvuslikke organisatsioone majanduslikult.

30. aastapäeva tähistas ka EELK New Yorgi Pauluse kogudus ja seda nimelt kontsert-jumalateenistusega, kus esines koguduse segakoor külaliskoorijuhi Maaja Roosi taktikepi all. Solistideks olid sopran Ellen Parve-Valdsaar ja tenor Hillar Saareste. Teenisid koguduse õpetaja praost Aleksander Hinno, abipraost Max Saar, õpetaja Elmar Kuusler ja rida õpetajate Abiliste Ettevalmistava Instituudi õpilasi. Külalisjutlustajaks oli Walter Kopperman; organistina toimis Helen Tobias-Duesberg. Paljude õnnitlejate hulgas oli EV peakonsul Ernst Jaakson. E. Rahvuskomitee esimees Juhan Simonson ja praost Rud. Kiviranna. Viimane edastas ühtlasi Kirikuvalitsuse tervituse.

Tähtsaimaks selle aasta sündmuseks New Yorgis on kahtlematult Eesti Haridusseltsi 50 aasta juubel.

Kuigi esimesed eesti seltsid selles maailmalinnas tekkisid juba 80 aastat tagasi, pandi püsiv alus organiseeritud eestlaskonnale just selle seltsi asutamisega 7. detsembril 1929. a. 1946. aastal muretseti seltsile ka oma maja, mis oli tolleaegsetes oludes hulljulge samm, arvestades liikmete vähesust. Nii oli Euroopast saabuvail sõjapõgenikel kohe „oma tuba — oma luba". Sellal pisut üle 26.000 dollari maksnud, sajandivahetusel püstitatud hoone on osutunud hindamatuks investeeringuks. Temast on juba pakutud ligi pool miljonit dollarit.

Aastal 1978 võeti hoone New Yorgi linna poolt muinsuskaitse alla kui ainus selles rajoonis asuv Beaux-Arts' frondiga ehitus.

Nii on tema püsivus selles kiiresti muutuvas linnas garanteeritud.

Haridusseltsi kuldjuubelit äramärkivaid üritusi on kavandatud aasta jooksul terve rida. Neist võiks nimetada Ed. Vilde „Pisuhänna" etendusi NYE Teatri poolt veebruaris. Juubeli-ürituste avataktiks oli vastuvõtt kutsutud külalistele 15. dets. kus võis näha paljusid seltsi ja selle osakondade juhtivaid tegelasi eesotsas esimese esimehe Karl Saarega. Aktuse-osas andis ülevaate seltsi ajaloost Alfred Skonberg, Vanematekogu esindaja. Praegune seltsi esimees Linold Milles, kes on sellel kohal olnud juba üle 8 aasta, tegi tervituste osas teatavaks aktsiooni alustamist Eesti Maja võlavabaks tegemiseks. Samuti teatas ta ühe juubeliüritusena Vladimir ja Olga Põderi nimelise stipendiumi loomisest eesti üliõpilastele Columbia ülikooli üuures.

Suure kingituse tegi pianist Juta Zacharski-Vaska, annetades kontsertklaveri, mille hiljem sisse õnnistas muusikaajaloo üliõpilane Liina Merilo popurriiga eesti muusikast.

Tervitussõnavõtte oli loendamatult. Eemalviibiva EV esindaja Ernst Jaaksoni tervituse andis edasi koos omapoolsete soojade sõnadega Aksel Linkhorst. Kirjalikult tervitasid Ülemaailmse E. Kesknõukogu ja E. Rahvuskomitee esimehed Ilmar Pleer ja Juhan Simonson.

Lõbusa „lugulaulu" seltsi tegevusest oli sepitsenud Endla Saar. Ajaloolise värvingu üritusele andis EHS vana lipp, millega siinsed vana-eestlased olid osalenud Eesti laulupidudel aastail 1933 ja 1938. Vastuvõtt, kus külaliste kasutuses oli terve maja (kaasaarvatud kaks hästi-töötavat baari — ja kõik gratis!) õnnestus üle ootuste. Seltsi Naisosakond oli valmistanud rikkaliku eestipärase hõrgutiste laua (mitte sellise, kus pakutakse vaid toorest porgandit, lillkapsast ja selleri-varsi „sibula soustiga"), millel oli enesestmõistetavalt üüsuur menu. Eesti rahvas oskab heast asjast lugu pidada, olgu see vaimule või kehale.

K.T.

Kas India läheb jälle Moskva sõiduvette?

NEW DELHI — Indias saavutas suure valimisvõidu endise peaministri Indira Gandhi Kongressi partei, kellel on uues parlamendis tugev absoluutne enamus. Ameerika Ühendriike ja teisi läänеriike huvitab eriti, millist välispoliitilist liini hakkab uus valitsus viljelema, kuna Indira Gandhi eelmine valitsus oli erakorraliselt sõbralik N. Liidu vastu. Mõned poliitilised vaatlejad on arvamisel, et Afganistani sündmused mõjuvad peaminister Gandhile kainestavalt kuigi Gandhi Afganistani okupeerimist kommenteerides on maininud, et sündmuste praeguses arengus ei ole süüdi mitte ainult venelased vaid ka läänеriigid.

„Meie vabariigi" esindajad olümpial

Nõukogude Eesti „Spordileht" kirjutab uhkelt, et N. Liidu 22-liikmelises purjetamiskoondises 1980. aasta olümpiamängudel on neli „meie vabariigist". Nagu selgub nimedest, on need neli „vabariigi" esindajat Nikolai Poljakov, Aleksander Zõbin, Vladimir Ignatenko ja Sergei Zhdanov. Peale eelmainitute kuuluvad nõukogude esindusesse 4 võistlejat Moskvast, 7 Armeeniast, 3 Ukrainast, 2 Lätist, 1 Vene föderatiivsest vabariigist ja 1 Valgevenemaalt.

Trudeau tahab olla Clark'ile välispoliitiliseks nõuandjaks

OTTAWA — Kanada konservatiivide juhi peaminister Joe Clarki ja liberaalide juhi Pierre Trudeau vahel on tekkinud lahkhelid küsimuses, kas parlamendi poolt kukutatud ja kuni valimisteni asetäitjana tegutsev valitsus saab suuremaid välispoliitilisi otsuseid teha või mitte. Pierre Trudeau kinnitab, et Clarki valitsus ei saa teostada N. Liidu valitsuse vastu protestiaktsioone Afganistani sissetungimise puhul, ilma et ta diskuteeriks seda küsimust Trudeauga. Peaminister Joe Clark vastas, et kui Trudeau oli 1974. aastal liberaalide valitsuse peaminister ja kui tema valitsus parlamendis kukutati, siis astus Trudeau enne valimisi terve rea suuremaid välispoliitilisi samme, otsustades müüa Indiale tuumareaktori, saates Kanada rahuväeosa Kesk-Itta, andis tunnustuse Laose uuele rezhiimile jne. Trudeau ei pööranud selle perioodi kestel kunagi nende probleemide diskuteerimiseks konservatiivide partei juhi poole.

Silt shoti restoranis:

„Tuleõnnetuse korral jääge rahulikuks, makske kohe oma arve ja jookske nii ruttu kui saate uksest välja."